T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNDE ÇİZGİ FİLMLERDEN YARARLANMA: RAFADAN TAYFA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BUSE TERZİOĞLU

Tez Danışmanı
DOÇ. DR. HULUSİ GEÇGEL

ÇANAKKALE- 2024

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNDE ÇİZGİ FİLMLERDEN YARARLANMA: RAFADAN TAYFA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BUSE TERZİOĞLU

Tez Danışmanı
DOÇ. DR. HULUSİ GEÇGEL

ÇANAKKALE- 2024

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Buse TERZİOĞLU tarafından Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL yönetiminde hazırlanan ve **26/08/2024** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan "**Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Çizgi Filmlerden Yararlanma: Rafadan Tayfa Örneği**" başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	**İmza**
Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL (Danışman)	……
Doç. Dr. Fatih KANA	……
Doç. Dr. Fatih TANRIKULU	…….

Tez No : 10649217
Tez Savunma Tarihi : 26/08/2024

Doç. Dr. Melis Ulu DOĞRU
Enstitü Müdürü

../../20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Buse TERZİOĞLU

26/08/2024

TEŞEKKÜR

Tezin oluşturulma ve yazılma sürecinde, her aşamada yardımcı ve yol göstericiliği ile yanımda olan değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Her zaman bana desteğini sunan ve beni cesaretlendirerek çalışma azmimi körükleyen kıymetli öğretmen arkadaşım Aslınur KARATAŞ'a, hayatımın her döneminde hiçbir fedakarlıktan kaçınmayarak her daim yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili annem Gülden TERZİOĞLU, babam Metin TERZİOĞLU ve kardeşim Mert TERZİOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunarım.

Buse Terzioğlu

Çanakkale, Ağustos 2024

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNDE ÇİZGİ FİLMLERDEN YARARLANMA: RAFADAN TAYFA ÖRNEĞİ

Buse TERZİOĞLU
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL
26/08/2024, 87

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin söz varlığı geliştirmeye olan katkısının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu sebeple TRT Çocuk kanalında yayımlanan "Rafadan Tayfa" adlı çizgi film söz varlığı ve dil yapıları açısından incelenmiştir. Çizgi filmlerin söz varlığı üzerine katkısı deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp (ilişkili) sözler esas alınarak incelenmiştir. Dil yapıları ise sıfatlar, zamirler, zarflar, bağlaçlar, soru cümleleri ve karşılaştırma ifadeleri açısından incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi modeli kullanılarak yapılmıştır. Çalışmanın veri grubunu basit seçkisiz örnekleme ile seçilen "Rafadan Tayfa" çizgi filminin on iki bölümü oluşturmaktadır. Veriler nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Geçerlik ve güvenirliğini artırmak için incelenen bölümlerde dakikaları ile alıntılar yapılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda "Rafadan Tayfa" çizgi filminin incelenen bölümlerinde zamir cümlelerine sıkça yer verildiği, atasözlerine daha az yer verildiğini, deyimlerin ve soru cümlelerinin de sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir. Çizgi filmler görsel ve işitsel özelliklere sahip olduklarından birden fazla duyuya hitap ederek dil öğretiminde kalıcılığı sağlamaktadır. İncelenen "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmde dil öğrenimi ve dilin inceliklerini kullanabilme açısından olumlu etkilerinin olması sebebiyle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Çizgi Film, Dil Öğretimi, Söz Varlığı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi.

ABSTRACT

USING CARTOONS IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: THE CASE OF RAFADAN TAYFA

Buse TERZİOĞLU

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Department of Turkish and Social Sciences Education Master's Thesis

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Hulusi GEÇGEL

26/08/2024, 87

This study aims to examine the contribution of cartoons to vocabulary development in teaching Turkish as a foreign language. For this reason, the cartoon "Rafadan Tayfa", broadcast on TRT Çocuk channel, was examined in terms of vocabulary and language structures. The contribution of cartoons to vocabulary has been examined on the basis of idioms, proverbs, reduplications and formulaic (related) words. Language structures were examined in terms of adjectives, pronouns, adverbs, conjunctions, interrogative sentences and comparative expressions. The research was conducted using the document analysis model, which is one of the qualitative research methods. The data group of the study consists of twelve episodes of the "Rafadan Tayfa" cartoon, selected by simple random sampling. The data was analyzed using the content analysis method, one of the qualitative data analysis methods. In order to increase validity and reliability, quotations were made with minutes in the sections examined. In line with the findings, it has been determined that in the examined sections of the "Rafadan Tayfa" cartoon, pronoun sentences are frequently used, proverbs are less included, and idioms and question sentences are frequently used. Since cartoons have visual and auditory features, they appeal to more than one sense and ensure permanence in language teaching. The examined cartoon called "Rafadan Tayfa" can be used in teaching Turkish as a foreign language due to its positive effects in terms of language learning and the ability to use the subtleties of the language.

Keywords: Cartoons, Language Teaching, Vocabulary, Teaching Turkish as a Foreign Language.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI……... i
ETİK BEYAN…… ii
TEŞEKKÜR…… iii
ÖZET …… iv
ABSTRACT …… v
İÇİNDEKİLER …… vi
SİMGELER ve KISALTMALAR…….....…… ix
TABLOLAR DİZİNİ…… x
RESİMLER DİZİNİ……...…… xi

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ 1

1.1. Problem Durumu ...…… 1
1.2. Problem Cümlesi …… 2
1.3. Araştırmanın Amacı …… 3
1.4. Araştırmanın Önemi …… 3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları …… 4
1.6. Araştırmanın Varsayımları …… 4
1.7. Tanımlar …… 4

İKİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL ÇERÇEVE 6

2.1. Dil ……..... 6
2.1.1. Ana Dil/ Ana Dili/ Yabancı Dil ……..... 7
2.1.2. Dil Öğretimi/ Yabancı Dil Öğretimi …… 9
2.2. Kitle İletişim Araçları ve Televizyon ……...…...…… 10

2.3. Kitle İletişim Araçlarında Söz Varlığı ……... 11
2.4. Söz Varlığı Unsurları …… 12
2.4.1. Deyimler ……..... 14
2.4.2. Atasözleri …… 15
2.4.3. İkilemeler …… 17
2.4.4. Kalıp (İlişkili) Sözler …… 19
2.5. Çizgi Filmlerin Dil Gelişimine Etkileri …… 21
2.6. TRT Çocuk ve Rafadan Tayfa ……... 24
2.7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi …… 29
2.8. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı …… 31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ 32

3.1. Araştırmanın Deseni…… …… 32
3.2 Araştırmanın Veri Grubu……. ...……..... 32
3.3. Veri Toplama Araçları …… …… 32
3.4. Verilerin Analizi ……. ....…….…..... 33
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik …… …… 33

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BULGULARI 35

4.1. Rafadan Tayfa 1. Bölüm İncelemesi ……. ....…….…..... 35
4.2. Rafadan Tayfa 15. Bölüm İncelemesi …… 40
4.3. Rafadan Tayfa 22. Bölüm İncelemesi …… 44
4.4. Rafadan Tayfa 34. Bölüm İncelemesi …… 48
4.5. Rafadan Tayfa 46. Bölüm İncelemesi …… 52
4.6. Rafadan Tayfa 53. Bölüm İncelemesi …… 55
4.7. Rafadan Tayfa 63. Bölüm İncelemesi …… 58
4.8. Rafadan Tayfa 71. Bölüm İncelemesi …… 61
4.9. Rafadan Tayfa 87. Bölüm İncelemesi …… 64

4.10 . Rafadan Tayfa 93. Bölüm İncelemesi …… 67
4.11 . Rafadan Tayfa 102. Bölüm İncelemesi …… 70
4.12 . Rafadan Tayfa 114. Bölüm İncelemesi …… 73

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ ve ÖNERİLER 77

5.1. Sonuç ……. …… 77
5.2. Öneriler ……. ....……..... 80
KAYNAKÇA ...…… 81
EKLER……... I

SİMGELER VE KISALTMALAR

sn.	Saniye
TDK	Türk Dil Kurumu
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TÖMER	Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
vb.	ve benzeri
yy.	yüzyıl

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 1. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	35
Tablo 2	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 15. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	40
Tablo 3	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 22. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	44
Tablo 4	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 34. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	48
Tablo 5	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 46. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	52
Tablo 6	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 53. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	56
Tablo 7	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 63. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	59
Tablo 8	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 71. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	62
Tablo 9	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 87. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	65
Tablo 10	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 93. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	68
Tablo 11	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 102. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	71
Tablo 12	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 114. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları	74

RESİMLER DİZİNİ

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 1	Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Başlangıcı	35

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu ortaya konulmuş, amaç, önem ve sınırlılıklar, varsayımlar ve tanımlara yer verilmiştir. Dil, dil öğretimi, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve söz varlığına ilişkin kavramlar bu bölümde tanıtılmıştır.

1.1. Problem Durumu

İnsan yaşamında en temel ihtiyaçlardan birisi iletişim kurmaktır. İnsanlar dilin birçok farklı işlevini kullanarak duygularını ve düşüncelerini ifade eder, ihtiyaçlarını ve isteklerini dile getirir ve sosyalleşirler (Geçgel ve Terzioğlu, 2022: 158). Toplumsal bir olgu olan dil, Türkçe Sözlük'te "insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan" (TDK, 2024) olarak tanımlanmıştır. Bu anlamıyla dil, insana özgü kurumsallaşmış bir yapıdır ve bu sayede diğer canlılardan ayrılır. Kültürel bağlamımızın bir parçası olarak, çevremizle etkileşimler yoluyla edindiğimiz ve öğrendiğimiz bir olgudur. Dil, yaşam boyu süren bir edinim ve gelişme alanıdır (Uzuner Yurt ve Aktaş, 2017). Var olan dili sadece bilmek yeterli değildir. Sosyal yaşam içerisinde bu dili tüm unsurlarıyla kullanmak gerekir. Bu unsurlar dile ait olan kalıp sözler, deyimler, atasözleri, ikilemeler gibi dil birlikleridir. Bu dil unsurlarını bilip iletişim sürecinde kullanmak iletişimi daha anlamlı bir hale getirmektedir.

Çocuğun dil gelişimine katkı sağlayan unsurlar; aile, çevre, arkadaşlar, okullar, oyunlar, görülenler, duyulanlar ve yaşananlar gibi etkenler olarak sıralanabilir. Bu unsurlar içerisinde en etkilisi ise ailedir. Çocuk, dile ait unsurlarla ilk olarak aile içerisinde karşılaşır. Çocuğun aile ile geçirdiği zaman ve ailenin çocuğa yaklaşım tarzı, dil gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunur (Ayan ve Baş, 2015). "Bir çocuğun aile veya içinde bulunduğu toplumdan edindiği dil" (TDK, 2024) olarak tanımlanan ana dili, doğumdan itibaren öğrenilmeye başlanır. Günümüzde ise çocuklar ana dilini annelerinden, ailelerinden, çevrelerinden ya da okullardan edindikleri kadar teknolojiyle birlikte medyadan da edinmektedirler. Televizyon ve internet, günümüzde en etkili kitle iletişim araçlarıdır. Özellikle televizyon her yaştan çocuk için önemli bir bilgi ve eğlence kaynağı olan kitle iletişim aracıdır. Günümüzde hemen her evde en az bir televizyon bulunmaktadır.

Televizyon tek bir duyu organına hitap etmediği için özellikle küçük yaştaki çocuklar tarafından dikkat çekici bulunur. Küçük yaştaki çocukların televizyonda en çok izledikleri program ise çizgi filmlerdir. Çocukların hoşlandığı televizyon programlarından olan çizgi film, "bir konuyla ilgili olarak karakterlerinin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi" (TDK, 2024) olarak tanımlanmaktadır.

Çizgi filmler, çocuğun yaşamında önemli bir yer kaplamaktadır. Aral vd. (2011: 494), yaptıkları çalışmada, çocukların televizyon programları içerisinde çizgi filmleri daha çok izlediklerini saptamıştır. Bir başka araştırmaya göre görsel ve işitsel uyarıcılara daha fazla ilgi duymalarının nedeni 0-6 yaş grubunda okuryazarlık becerilerinin henüz gelişmemiş olmasıdır (Can, 1995). Çizgi filmlerin çocukların birden fazla gelişim alanını etkilemesine bağlı olarak çizgi filmlerde aranılan tek özellik eğlendirmesine ve hoş vakit geçirmesine yönelik olmamalıdır. Bu sebeple çocukların dil ve bilişsel becerilerini geliştiren çizgi filmler yoğun bir hazırlık gerektirmektedir (Kaya ve Uzoğlu, 2020). Çocukların hayatında bu derece önemli bir yere ve etkiye sahip olan çizgi filmlerden, eğitime katkı sağlaması amacıyla da yararlanılmaktadır. Bu sebeple çizgi filmler belirli bir ölçüte bağlı olarak incelenmelidir. Kullandığı dil ve verdiği mesajlar çocuğa yönelik olmalıdır. Kullanılan dilin zenginliğini çizgi filmler hem görsel hem de işitsel materyallerle ortaya koymaktadır. Bu açıdan çizgi filmlerde karşılaşılan söz varlığı unsurları ve çeşitliliği ile karmaşık olan konuların sadeleştirilmiş bir şekilde çocuklara sunulması onlar için oldukça önem arz eder.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi, TRT Çocuk kanalında 6-10 yaş grubu çocuklara yönelik olarak yayımlanan "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmi yabancı dil olarak Türkçe öğretimine söz varlığı ve dil yapıları yönüyle ne tür katkılar sağlayabilir? olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmanın alt problem cümleleri şu şekilde belirlenmiştir:

1. İncelenen "Rafadan Tayfa" çizgi filminin bölümlerinde sıfatların, zarfların, zamirlerin, bağlaçların, soru cümlelerinin, karşılaştırma ifadelerinin, deyimlerin, atasözlerinin, kalıp (ilişkili) sözlerin ve ikilemelerin kullanım durumu nasıldır?
2. Günlük hayatta kullanılan teşekkür etme, özür dileme, rica etme sözcüklerinin "Rafadan Tayfa" çizgi filminde kullanım durumu nasıldır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Küreselleşen dünyada dil öğretimi gittikçe önem kazanmıştır. Milletlerin birbirleriyle olan iletişimi de ikinci dil öğrenimini zorunlu kılmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi de gittikçe yaygınlaşan bir alan haline gelmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yapılırken etkili öğretim gereçleri tasarlanmalı ya da teknolojik araçlardan faydalanarak dil öğretimi etkili hale getirilmelidir. Teknolojik araçların sunduğu çizgi filmler, Türkçenin öğretiminde kullanılıp dil öğretimini ve kültür aktarımını daha etkili hale getirecek unsurlardır. Buradan hareketle bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan çizgi filmlerin işitsel ve görsel özelliklere sahip olup birden fazla duyuya hitap etmesi sebebi ile "Rafadan Tayfa" çizgi filminin yabancı dil olarak Türkçe öğretimine söz varlığı ve dil yapıları yönüyle ne tür katkılar sağlayabileceği belirlenmeye çalışılmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrenicilere dil becerileri ve kültür etkileşimi kazandırılırken metinlerin yanı sıra görsel ve işitsel materyallerden de yararlanılmaktadır. Çizgi filmlerin görsel ve işitsel ögeleri bir arada sunması, onları önemli bir eğitim aracı haline getirir. Yapılan araştırmalar, yabancılara Türkçe öğretiminde video, film, dizi, klip, reklam, animasyon ve çizgi film gibi görsel ve işitsel araçların kullanımıyla ilgili çeşitli çalışmaların olduğunu göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görsel materyallerin etkinliği, dil öğrenme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışmada, özellikle çizgi filmlerin sunduğu avantajlar, "Rafadan Tayfa" adlı çizgi film üzerinden incelenmektedir. Çalışmanın amacı, bu çizgi filmin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin söz varlığı, kalıp ifadeler ve dil yapısı gelişimine nasıl katkı sağladığını ortaya koymaktır. Çizgi filmdeki diyaloglar ve sahnelerin incelenmesiyle, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından önemli bulgular elde edilmesi hedeflenmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada çalışma grubu TRT Çocuk kanalında yayımlanan "Rafadan Tayfa" programının 12 bölümü esas alınarak oluşturulmuştur.

1.6. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın temel varsayımı, TRT Çocuk kanalında yayımlanan "Rafadan Tayfa" çizgi filminin, 6-10 yaş grubu çocuklara yönelik yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, söz varlığı gelişimi, dil yapısı öğrenimi ve genel dil becerilerinin kazanılmasında etkili bir araç olduğu yönündedir. İncelenen bölümlerin, çocukların hem dil bilgisel kuralları hem de doğal konuşma kalıplarını içselleştirmesine yardımcı olduğu düşünülmektedir.

1.7. Tanımlar

Dil: "İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, kendine özgü kuralları olan ve bu kurallar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, kökeni bilinmeyen bir zamana uzanan gizli bir anlaşma sistemi, seslerden örülmüş toplumsal bir kurumdur" (Ergin, 2013: 3).

Ana Dil: "Zaman içerisinde ses, biçim ve anlam bakımından farklılaşarak günümüzdeki dillere dönüşen ortak dil, ana dil" (TDK, 2024).

Ana Dili: "Çocuğun aile ortamından veya içinde bulunduğu toplumda doğal olarak edindiği dil" (TDK, 2024).

Yabancı Dil: "Ana dilin dışında olan dillerden her biri; ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili" şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2024).

Dil Öğretimi: "Dil öğretimi, belirli bir süreç içerisinde dilin yaklaşım, yöntem, teknik ve araç-gereçlerle öğretilmesidir. Bu süreçte, dilin dört temel becerisinin (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) geliştirilmesi veya öğretilmesi amaçlanır. Önceden belirlenen ulaşılacak amaçlara göre uygun içerik, yöntem ve süreçler sıralanır. Dilin kullanım alanı bu süreçte önemli rol oynar ve uygulanacak dil öğretim yaklaşımlarına göre belirlenir" (Güneş, 2013: 37).

Çizgi Film: “Bir konuyu ele alan ve karakterlerin hareketlerini belirli bir sıra ile çizilmiş resimler aracılığıyla anlatan sinema türüdür” (TDK, 2024).

Söz Varlığı: “Bir dildeki tüm kelimelerin toplamı; söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler” (TDK, 2024).

Atasözü: “Atasözleri, bir milletin kültürünü en iyi şekilde yansıtan, gerçek veya mecaz anlamlı olabilen, anonim ve sözlü gelenekle kuşaktan kuşağa aktarılan, uzun deneyimlerden ve gözlemlerden süzülerek öğüt verme amacıyla oluşturulmuş sözlerdir” (TDK, 2024).

Deyim: “Deyimler, gerçek anlamlarından farklılaşmış, kendi başına özel bir anlamı olan ve kalıplaşmış söz öbekleri veya tabirler” (TDK, 2024) olarak tanımlanmaktadır.

İkileme: “Söz varlığının önemli bir unsurunu da anlamı pekiştirmek için aynı kelimenin tekrarlanması veya anlamları yakın, karşıt veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılmasıyla oluşan ikilemeler oluşturur” (TDK, 2024) şeklinde tanımlanmaktadır.

Kalıp (İlişkili) Sözler: “Kalıp sözler, toplumların kültürleri hakkında bilgi verir ve kişiler arası ilişkileri ayrıntılarıyla yansıtır” (Aksan, 2004).

İKİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırmanın konusu ile ilgili literatür taranarak araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1. Dil

İnsanlığın varoluşu ile başlayan sürecin en önemli iletişim ögesi dildir. İhtiyaçlara göre oluşup gelişmiş bir araçtır. İnsan sosyal bir varlık olarak yaratılmış olup özünde iletişim kurma durumu vardır. Yaşadığı çevredeki kişilerle anlaşmak, isteklerini ve arzularını dile getirmek ve iletmek için ortak bir dille iletişim kurmaya ihtiyaç duyar (İpek, 2015: 34). Dili en basit şekilde tanımlamak gerekirse bireyler arasındaki en önemli iletişim aracıdır. Dil ile ilgili birçok araştırma ve bunların sonucu olarak ise birçok tanım bulunmaktadır. TDK (2024)' ye göre "duygu ve düşünceleri bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı" olarak tanımlanmıştır.

Aksan (2009: 13), "dil, hem sözlü hem de yazılı iletişimde kullandığımız, doğuştan gelen ve öğrenmeye açık, insana özgü, son derece güçlü ve işlevsel bir düzendir. Aynı zamanda düşünme ve düşünülenleri aktarma aracıdır" şeklinde tanımlar.

Ergin (2013: 3), "dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir araçtır. Kendine özgü kuralları olan, kökeni bilinmeyen bir zamanda oluşturulmuş ve gizli bir anlaşma sistemi gibi işleyen, seslerden örülmüş toplumsal bir kurumdur" olarak dili tanımlamıştır.

"Dil, duygu ve düşünceleri paylaşarak insan topluluklarını bir araya getiren ve ortak bir kimlik duygusu yaratarak millet oluşturan güçlü bir araçtır" (Kaplan, 2012: 37).

Vardar (2007: 71) dili, "çift eklemli göstergeler dizgesinden oluşan ve belirli bir insan topluluğuna özgü olan dil, iletişim ve düşüncenin temel aracı" olarak tanımlamaktadır.

Demirel (2021: 1-3), dilin ortak ögelerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Dil bir sistemdir. Bir diğer deyişle dil, rastgele bir dizi ses veya kelimeden oluşmaz. Belirli kurallara ve kalıplara dayanan bir sistemdir. Bu kurallar ve kalıplar, dilin nasıl kullanılacağını belirler.

2. Dil seslerden oluşur. Dilin temel birimi seslerdir. Bu sesler, farklı şekillerde birleştirilerek kelimeler ve cümleler oluşturulur. Her ses kendine özgü anlam ve işlev içermektedir.
3. Dil bir iletişim aracıdır. Dil, insanların birbirleriyle iletişim kurmasına olanak sağlayan en önemli araçlardan biridir. Düşüncelerimizi, duygularımızı ve isteklerimizi başkalarına dil aracılığıyla aktarabiliriz. Dili aynı zamanda bilgi alışverişi ve fikir paylaşımı için de kullanırız.
4. Dil düşünme aracıdır. Dil, sadece iletişim kurmak için değil, düşünmek için de kullanılır. Düşüncelerimizi ve kavramları dil aracılığıyla şekillendiririz.
5. Dil insanların oluşturduğu toplumlarda kullanılır. Dil, sadece bireysel bir araç değil, aynı zamanda toplumsal bir işlev de görür. Her toplumun kendine özgü bir dili vardır ve bu dil, o toplumun kimliğini ve kültürünü yansıtır.

Dil, buna bağlı olarak, bir sistem, seslerden oluşan bir araç, bir iletişim ve düşünme aracı aynı zamanda bir toplumun kimliğini ve kültürünü yansıtan bir unsurdur. Bu özellikler dili insan hayatının en önemli unsurlarından biri haline getirmektedir.

2.1.1. Ana Dil/ Ana Dili/ Yabancı Dil

Ana dil (TDK, 2024), "zaman içerisinde ses, biçim ve anlam bakımından farklılaşarak günümüzdeki dillere dönüşen ortak dil, ana dil" olarak ifade edilir.

Oruç (2016: 312), "ana dil kavramına eş veya yakın anlamlar olarak "temel dil, asıl dil, esas dil" kullanılabilir" şeklinde ifade eder.

Paker ve Karaağaç'a (2015) göre ana dil, dil öğreniminde önemli ve ayrılmaz bir parçadır, çevreyi algılama biçimidir.

Korkmaz (1992: 8) ana dil kavramını, "bugün ses, biçim ve anlam bakımından farklılaşmış dilleri ve lehçeleri birleştiren, ortak kökene sahip ve bilinmeyen bir tarihte ayrılmış olan Ana Türkçe, Ana Moğolca, Ana Altayca ve Latince gibi diller, birçok dile kaynaklık etmiştir" şeklinde tanımlar.

Tüm tanımlar doğrultusunda ana dil değerlendirilmesi yapılacak olursa, diller bağlı bulunduğu dil aileleri içerisinde doğup zaman koşullarına göre gelişip ilk biçiminden farklı

değişime uğramaktadır. Bu değişim ve gelişimler ana dili çevresinde meydana gelmektedir. Bu sebeple açıklanması gereken bir diğer kavram ana dilidir.

Ana dili, bir kişinin doğumundan itibaren maruz kaldığı ve en iyi şekilde hâkim olduğu dildir. Kişinin kimliğinin ve gelişiminin temelini oluşturur. Ana dili, sadece anneden öğrenilen dil olmanın ötesinde, bireyin hayatında en etkin kullanılan ve iletişim kurduğu dildir. Ana dili (TDK, 224), "Çocuğun aile ortamından veya içinde bulunduğu toplumda doğal olarak edindiği dil" olarak tanımlanır.

"Ana dil" ve "ana dili" kavramlarında karışıklığa sebebiyet veren sözcük "ana" sözcüğüdür. "Ana" sözcüğü ana dili için bahsedilen anlamı bireyi doğuran anne olarak ifade edilebilir. Ana dili en kısa tanım ile bireyin annesinden öğrendiği dil olarak ifade edilebilir.

Korkmaz (1992: 8) ana dili, "bireyin doğduğu ve büyüdüğü aile ve toplum ortamında bilinçaltına işleyen ve kişilerle toplum arasındaki en güçlü bağı oluşturan, doğal bir iletişim aracı" olarak tanımlar.

Aksan (2004), "bireyin ilk olarak annesinden veya yakın çevresinden duyduğu, daha sonra da ilişkili olduğu ortamdan öğrenerek bilinçaltına işleyen ve kişilerle toplum arasındaki en güçlü bağı oluşturan dildir" şeklinde tanımlar.

Oruç (2016: 319), ana dili ve ana dili kavramlarının karıştırmamak adına ana dili kavramı yerine kişinin doğar doğmaz öğrenmeye başladığı ilk dil olduğundan dolayı "birinci dil" kavramını kullanmayı önermektedir.

Ayrıca Hayran (2019), ana dilini oluşturan temellerin en önemlisinin söz varlığı unsurları olduğunu söylemektedir. Çünkü söz varlığı dilin kültürel niteliklerinden, sosyal yaşamından ve toplumsal değerlerinden geçmektedir.

Bu tanımlardan da yola çıkarak ana dili kavramını doğduğumuz ve yaşadığımız topluluktan edindiğimiz dil olarak ifade edilebilir. Ana dili, bilişsel ve sosyal gelişimde önemli rol oynar ve kültürel kimliğin korunmasına yardımcı olur. Bu nedenle ana dilin korunması ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Yabancı dil, "ana dilin dışında olan dillerden her biri; ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024).

Yabancı dil, kişinin kullanmış olduğu yani ana dili dışında edinmiş olduğu dildir. Bu edinimde dört temel dil becerisinin doğal süreç dışında bilinçli ve planlı bir şekilde öğretilmesi hedeflenmektedir. Yabancı dil öğretim hedefleri şunlarıdır:

1. Yabancı dilde konuşan birisini anlamak,
2. Yabancı dilde anlaşılır konuşmak,
3. Yabancı bir dilde yazılan bir yazıyı okuyup anlamak,
4. Yabancı dilde anlaşılacak şekilde yazmak,
5. Örtülü de olsa yabancı dili konuşan milletin kültür ve gelenekleri hakkında az çok bilgi sahibi olmak (Mete, 2015: 15).

Yabancı dil öğrenimi sayesinde farklı bakış açıları kazanabilir ve dünyayı daha iyi anlayabiliriz.

2.1.2. Dil Öğretimi/ Yabancı Dil Öğretimi

Bir dilin sürdürülmesi, geliştirilmesi ve evrenselleştirilmesi o dilin yazılı, sözlü varlığının korunması ve dil öğretiminin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesine bağlıdır. Dil öğretimi, her ulusun üzerinde önemle durması gereken bir durumdur. Bireylere dillerini sevdirmenin en etkili yolu ana dili eğitimini ve öğretimini nitelikli olarak vermektir. Kaliteli bir dil öğretimi sayesinde bireylere dilin uluslar için önemi ve kültürel zenginlikleri anlatılmalıdır.

Değişen ve globalleşen dünyanın etkisiyle farklı ülkelerden insanların birbirileriyle iletişim kurma gereksinimi artmakta ve bu sebeple yabancı dil öğrenimi bir ihtiyaç haline gelmektedir. TDK, yabancı dil kavramını iki şekilde tanımlamaktadır. İlki, ana dilin dışında olan dillerden her biri şeklinde tanımlanmaktadır. İkincisi ise ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili olarak tanımlanır (TDK, 2024). Bu tanımlamalardan da yola çıkarak yabancı dil için, ana dili öğrenimini tamamlamanın ardından öğrenilen dil denilmektedir.

Son yıllarda yabancı dil bilme gerekliliği gittikçe artmaktadır. Bunun temel sebebi, bir ülkenin ne kadar çok uluslu bir yapıya sahip olması ile bağlantılıdır. Yani çok uluslu bir ülke aynı zamanda yabancı dil bilgisine olan ihtiyacı doğurur.

2.2. Kitle İletişim Araçları ve Televizyon

İletişim, insanlar arasında bilgi, fikir, duygu veya düşüncelerin aktarılması için kullanılan bir süreçtir. Bu süreç, sözlü veya sözsüz olarak gerçekleşebilir ve çeşitli araçlar ve yöntemlerle desteklenebilir. Kitle iletişimi ise büyük bir kitleye aynı anda ulaşmayı hedefleyen iletişim faaliyetlerini ifade etmektedir. Bu, medya aracıyla gerçekleştirilebileceği gibi sosyal medya gibi dijital platformlar üzerinden de yapılabilmektedir.

İletişim, "duygu, düşünce veya bilgilerin sözlü, yazılı, görsel veya işitsel gibi çeşitli kanallar aracılığıyla başkalarına aktarılması", olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024). Kitle iletişimi ise, "dağınık insan topluluklarının örgütlenmiş bir kaynaktan iletilen haberlere veya uyarılara aynı anda maruz kalması, birtakım kaynaklardan elde edilen bilgi ve haberlerin değişik araçlarla geniş halk topluluklarına yaygın olarak duyurulması"; kitle haberleşmesi olarak tanımlanır (TDK, 2024). Kitle iletişimini sağlayabilmek için pek çok aracın kullanılması gerekmektedir. İletişim araçları, "toplumda sözlü veya yazılı haber alma imkânı sunan, bilgi ve fikirlerin yayılmasına katkıda bulunan araçlara "medya" veya "yayın organları" denir" olarak tanımlanır (TDK, 2024). Televizyon, radyo, gazete, dergi, cep telefonu, bilgisayar, internet, video, cd, reklam filmleri ve kitaplar gündelik hayatın iletişim ve etkileşim araçları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitle iletişim araçlarının bireyleri eğlendirmek, bilgilendirmek gibi bazı işlevlerinin olmasının yanında bireylere ihtiyaç ve istekleri konusunda da yayınlar yapmaktadır (Ilgaz Büyükbaykal, 2005: 72). Kitle iletişiminde verilmek istenen mesaj, çeşitli araçlar kullanarak büyük kitleleri etkilemek, haber vermek, bilgilendirme yapmaktır. Kitle iletişim araçlarının özelliklerine bakıldığı zaman (Bursalıoğlu, 2019: 475; Şahan ve Çınar, 2004: 315-316, akt. Ercan, 2023):

- Yayınları sürekli ve belirli bir düzen içerisinde devam etmektedir.
- Büyük kitlelere aynı mesajı, genellikle aynı zaman içerisinde ulaştırmaktadırlar.
- Olayları aynı anda (anlık) kitlelere iletebilmektedir.
- Yayınların düzenliliği ve sürekliliği sayesinde belirli bir kitle tarafından daimî olarak takibi yapılmaktadır.
- Kitle iletişim araçlarından verilen bilgiler genel olarak belge niteliği taşır ve kanıtlanabilir özelliktedirler.

Kitle iletişim araçlarından insanlar üzerinde etkisi en fazla olan televizyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun sebebi, televizyonun hem göze hem de kulağa hitap eden bir iletişim aracı olmasıdır. Ayrıca tüm yaş gruplarına hitap edecek programlar ve yayınlar bulunmaktadır (Öztürk, 2002: 61). Televizyonun bu kadar yaygın bir kullanıma sahip olması; kolay ulaşılabilir olması, okuma yazma bilmeyi gerektirmemesi gibi sebepler sayılabilir. "Vericiden gelen elektromagnetik dalgaları görüntü ve sese dönüştürerek ekrana yansıtan cihaz" olarak tanımlanır (TDK, 2024). Temel olarak haber verme, eğitme ve eğlendirme işlevi bulunan, kitlelere değişik türle ve amaç içeren programlar ile mesajlar aktaran televizyon, görüntü ile sesi aynı anda veren bir kitle iletişim aracıdır (Büyükbaykal, 2007: 41).

Televizyon programları haber, spor, müzik, belgesel ve çocuklara yönelik olarak birçok açıdan çeşitli yayınlardan oluşmaktadır. Bu programlar hazırlanırken alanında uzman kişilerden görüşler alınmaktadır. Programcılarda bu görüşleri göz önünde bulundurarak televizyon programlarını hazırlamaktadırlar.

2.3. Kitle İletişim Araçlarında Söz Varlığı

Günümüzde kitle iletişim araçları çok sık olarak kullanılmaktadır. Kitle iletişim araçlarının günümüzde yaygın kullanımı, bireyleri etkileme ve bilgilendirme gücü oldukça yüksektir. Özellikle gençler üzerinde önemli bir model oluşturma ve toplumsallaşma rolü üstlenmektedir. Televizyon gibi her evde bulunan araçlar, doğru ve etkili bir şekilde kullanıldığında bireylere faydalı olabilmektedir. (Çilenti, 1979: 53, akt. Sucu ve Cömert, 2018: 402).

Kitle iletişim araçlarında Türkçenin söz varlığı unsurlarının kullanıldığını görmek mümkündür. Atasözleri, deyimler, ikilemeler ve kalıp sözler sıkça kullanılmaktadır. Bu söz varlıklarının dili renklendirdiği ve mesajların daha etkili bir şekilde iletilmesine katkıda bulunduğu bir gerçektir. Bu söz varlıklarının, dilin doğru olmayan biçimlerinde kullanılması Türkçenin ve Türk dilinin bozulmasına sebebiyet verdiğini söylemek mümkündür. Bu nedenle Türkçenin doğru, etkin ve yerinde kullanımı için kitle iletişim araçlarının tümünün bu konuda dikkat ve özen göstermesi gerekmektedir. Kitle iletişim araçları, Türkçenin söz varlığı unsurlarının kullanımı için önemli bir platform sunmaktadır. Bu unsurların doğru ve etkin kullanımı, dilin zenginleşmesine ve kültürel aktarıma katkıda bulunabilir. Fakat, yanlış

ve fazla kullanım ise dilin yozlaşmasına ve yabancılaşmasına sebebiyet verebilir. Bu sebeple, kitle iletişim araçlarının bu konuda bilinçli ve sorumlu davranması büyük önem arz etmektedir.

2.4. Söz Varlığı Unsurları

Söz varlığı "kelime hazinesi, kelime dağarcığı, sözcük varlığı, söz dağarcığı, sözcük dağarcığı" vb. isimlendirmelerle kullanılan ya da anlaşılan tüm dildeki kelimelere verilen isimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu isimlendirmeler arasında kabul görmüş olanı *"*söz varlığı*"* dır. Alanyazında da bu konuda yapılmış çalışmaların birçoğunda bu terim kullanılmıştır.

Türkçe Sözlükte "bir dildeki tüm kelimelerin toplamı; söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler" şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2024).

Korkmaz'a (1992) göre söz varlığı, "bir dilin bütün kelimeleri; bir kişinin veya topluluğunun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı" şeklinde ifade eder.

Göçer (2015: 50) söz varlığını, "sözcük dağarcığı bir bireyin zihninde yer alan sözcüklerin tamamı" *olarak* tanımlamaktadır.

Söz varlığı ile sözcük dağarcığını karşılaştıran Baş (2010: 140), sözcük hazinesinin söz varlığının alt dalı olduğunu savunmaktadır. Hatta bu durumu geometrik bir yapıya benzeterek "söz varlığı bir küme, sözcük varlığı bu kümenin içindeki kelimeler" şeklinde ifade eder.

Aksan (2004: 7), "söz varlığı bir dildeki kelimelerin, deyimleri, ikilemelerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütündür". Aksan'ın da ifade ettiği gibi söz varlığı unsurları Türkçede çok geniş bir çatı altında toplanmaktadır.

Banguoğlu'na (2004) göre söz varlığı, her dilde, ana dilden gelen bir temel kelime hazinesi bulunur. Bu kelime hazinesi, üretim ve birleşme yoluyla oluşturulan yeni kelimeler ve yabancı dillerden ödünç alınan kelimelerle zenginleşerek dilin kelime dağarcığını oluşturur. Dil, tıpkı bir canlı organizma gibi zamanın ihtiyaçlarına göre yeni kelimeler

türeterek ve yabancı dillerden kelimeler alarak söz varlığını sürekli olarak geliştirmektedir. Bu açıdan söz varlığı dilin en önemli hazinesidir.

Aksan'ın (2004: 43-44) Türkçenin söz varlığı unsurlarına yönelik açıklamaları şu şekildedir:

1. Türkçenin yapısından gelen güçlü türetme ve birleştirme yeteneği; Türkçenin eklemeli bir dil olması, yeni kelimeler türetme ve var olan kelimeleri birleştirme konusunda büyük kolaylık sağlar. Bu durum, somut ve soyut kavramları kolayca ifade etme, ayrıntılı olarak betimlemeler yapma imkânı sunar.
2. Türkler tarih boyunca farklı toplumlarla etkileşime girmiş ve bu etkileşimlerden kelimeler almıştır ve bu kelimeler zamanla yerli kelimelerin yerini almıştır. Bu durum, Türkçenin canlı bir dil olduğunu ve sürekli bir değişim ve dönüşüm içerisinde olduğunu göstermektedir.
3. Türkçede kavramlar somut nesnelere ve doğaya dayanmaktadır. Bu sayede kavramlar daha canlı bir şekilde dile getirilir. Bu özellik, Türkçenin somut ve betimleyici bir dil olduğunu gösterir.
4. İkilemeler, Türkçe 'de sıklıkla kullanılan bir dil unsurudur. Anlatımı güçlendirmenin yanı sıra, kalıplaşmış söz öbekleri ve deyimler oluşturulmasına da katkı sağlar. Eşanlamlılarla kurulmuş ikilemelerde yer alan unutulan kelimeler, bu sayede yaşayabilmektedir.
5. Daha Köktürkçe döneminden itibaren Türkçe kelimelerin geniş anlamlılık gösterdiği görülmektedir. Bu durum, Türkçenin yazı dili olarak çok daha eski bir geçmişe sahip olduğunun göstergesidir.
6. En eski metinlerde bile çok sayıda eş anlamlı kelime kullanışmış ve bunlardan bazılarının anlamca birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Bu durum, Türkçenin zengin bir kelime dağarcığına sahip olduğunu gösterir.
7. Türkiye Türkçesi yazı dilinde unutulmuş veya kaybolmuş birçok kelimenin Türkçenin değişik lehçelerinde ve Anadolu ağızlarında hala yaşamaktadır. Bu durum, Türkçenin sadece yazı dilinden ibaret olmadığını, aynı zamanda geniş bir yelpazede konuşulan bir dil olduğunu gösterir.

Yapılan tanımlardan yola çıkarak söz varlığı unsurlarını sadece sözcüklerle sınırlamak doğru değildir. Söz varlığı unsurlarını deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp (ilişkili) sözler Türkçenin zenginliğini ve çeşitliliğini gösteren önemli unsurlardır. Bu unsurlar, dili konuşan bireylerin ifade gücünü artırıp anlama ve anlatmaya çeşitlilik kazandırmaktadır. Bu söz varlığı unsurları, dilin yapısını zenginleştirir ve iletişimi daha etkili hale getirir.

2.4.1. Deyimler

Deyimler söz varlığı unsurlarından biridir. Kullanıldıklarında anlatımı ilgi çekici ve kalıcı bir hale getirirler.

TDK (2024) deyimi, "Deyimler, gerçek anlamlarından farklılaşmış, kendi başına özel bir anlamı olan ve kalıplaşmış söz öbekleri veya tabirler" olarak tanımlamaktadır.

Deyimler, bir toplumun kullandığı dilin anlatım gücünü ve ustalığını, benzetme ve nükteye olan eğilimini açığa çıkaran önemli ögelerdir (Aksan, 2004: 31).

Elçin (1993: 642), deyimleri "kalıplaşmış sözler, zaman içinde asıl anlamlarından uzaklaşarak yeni kavramlar ortaya çıkarabilen dil ögeleridir" şeklinde tanımlamaktadır.

Deyimler, dilin anlatım gücünü ve etkisini artırmak için kullanılan, çoğunlukla gerçek anlamlarının ötesine geçen, hayalleri ve mantık dışı düşünceleri de barındıran kalıplaşmış söz öbekleridir (Demir, 2004: 612).

Aksoy (1993: akt. Bursalı, 2014), deyimlerin özelliklerini şu şekilde açıklamaktadır:

- Deyimler, zaman içinde kalıplaşmış ve değişime uğramamış söz gruplarıdır. Bu nedenle deyimdeki kelimelerin yerleri değiştirilemez veya deyimdeki bir kelime başka bir kelimeyle değiştirilemez. Deyimin anlamını bozmadan kelime ekleme veya çıkarma da yapılamaz.
- Deyimler, en az iki kelimeden oluşur. Fakat bazı deyimler üç veya daha fazla kelimeden de oluşabilir. Kim tarafından ilk defa kullanıldığı bilinmez. Zaman içinde halk tarafından kullanıla kullanıla yayılmış ve kalıplaşmış söz gruplarıdır.
- Deyimler arasında eş anlamlı, yakın anlamlı ve zıt anlamlı ilişkiler olabilir.

- Deyimler öğüt vermezler, aksine belirli bir durumu, duyguyu veya düşünceyi ifade ederler.
- Deyimler ait oldukları toplumun gelenek ve göreneklerini, hayat görüşlerini ve değer yargılarını yansıtır.
- Deyimler, kullanıldıkları bölgelere göre farklı kelimelerle ifade edilebilirler. Bu durum, Türkçenin zenginliğini ve çeşitliliğini gösteren bir özelliktir.

Aksan (2005: 98), deyimlerin niteliklerini ve türlerini şu şekilde belirtir:

1. Anlatımın gücünü artıran anlam olaylarından, söz sanatlarından yararlanmaları sebebiyle anlambilim açısından,
2. Kuruluş, sözdizimi özellikleri açısından,
3. Ses özellikleri açısından,
4. Toplumdaki gelişme ve değişmeleri yansıtmalarını açısından.

Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı A1 seviyesinde öğrencilerin gelişimsel özelliklerinin yanı sıra dil kullanım alanları, iletişimsel dil işlevleri ve ilgili söz varlığı dikkate alınarak temel eğitim ilkelerini içerecek şekilde program hazırlanmıştır. A1 düzeyinde ilk okuma yazma öğretiminde kullanılacak söz varlığı unsurlarına yer verilmesi gerekmektedir. Günlük yaşam dilinin 6-10 yaş grubu çocukların dil gelişimine önemli katkıları bulunmaktadır. Bu yaş grubundaki çocuklar, günlük hayatta karşılaştıkları söz varlığı unsurlarını çizgi filmler yoluyla öğrenip taklit ederek ve kullanarak daha hızlı ve etkili bir şekilde Türkçeyi öğrenebilirler.

2.4.2. Atasözleri

Atasözleri, söz varlığının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Türkçenin en önemli hazinelerinden biridir. Nesilden nesile aktarılarak günümüze ulaşan bu özlü sözler, sadece kelimelerin ötesinde anlamlar taşır. Toplumun deneyimlerini, ahlak anlayışını yansıtmaktadırlar. Günlük iletişimimizde sıklıkla kullandığımız dil ögeleridir. İletişimi etkili hale getirmede önemli bir yere sahiptir. Konuşmaları daha anlamlı ve etkileyici hale getirirler. Toplumdan izler taşıyan atasözleri hem gerçek hem de mecaz anlamlarıyla kullanılan anonim sözlerdir.

TDK (2024) atasözünü, “uzun deneyimlerden süzülerek halka mal olmuş, kuşaktan kuşağa aktarılan, öğüt ve nasihat içeren özlü sözlerdir. Deme, mesel, sav, darbımesel gibi farklı adlarla da bilinen atasözleri, dilimizin önemli hazinelerinden biri” olarak tanımlamaktadır.

Aksan (2004: 33) atasözlerini, “bir toplumun yüzyıllar boyunca biriktirdiği bilgeliğini, deneyimlerini, dünyaya bakış açısını ve anlatım gücünü yansıtan, nesilden nesile aktarılarak günümüze ulaşan özlü sözler” şeklinde tanımlar.

Elçin (1993) atasözlerini, “ilk söyleyenleri bilinmeyen bu dil ürünleri, hayatta dikkate alınacak fikir ve düşünceleri; gelenek, görenek, hukuk, iktisat, din, ahlak, terbiye, vb. çıkacak kuralları, bazen bir fıkra gibi söz ve yazıyla nesillere aktaran hikmetler” olarak ifade eder.

“Atasözleri, sadece kelimelerin ötesine geçen, toplumun bilgeliğini, deneyimlerini ve dünyaya bakış açısını yansıtan özlü sözlerdir. Bu kalıplaşmış ifadeler, söz sanatlarının ustalıkla kullanıldığı cümle düzeyinde etkili anlatımlar sunar. Her atasözü, bir hüküm bildirerek, belirli bir duruma veya olaya dair öğütler ve dersler verir” (Güzel ve Karadağ, 2013: 274).

Atasözlerinin cümle yapılarıyla ilgili ilk çalışmayı yapan Burdurlu (1967b: akt. Tuğluk, 2018), atasözlerinin cümle yapılarını şu şekilde aktarır:

1. Yalın dille ifade edilen, kesin yargılar içeren ve gereksiz sözcüklerden arınmış özlü sözlerdir.
2. Sade ve açıklayıcı bir dil kullanarak anlamlarını net bir şekilde iletirler. Bu amaçla basit, sıralı ve birleşik cümle yapıları ön planda yer alır.
3. Atasözlerinde cümle ve yüklemler genellikle tamdır ve bu sayede anlamlar açık ve net bir şekilde ifade edilir. Özne olarak isimler, yüklem olarak ise çekimli fiiller ön planda yer alır.
4. Cümle yapıları bakımından çeşitlilik gösterirler. Bazılarında yüklemler bulunmazken, bazılarında edilgen yapı kullanılır. Olumlu, olumsuz ve sorulu cümleler de atasözlerinde yer alır ve hepsinde yargı kesin ve nettir.
5. Cümlelerde gereksiz sözcük kullanılmamıştır.
6. Dilbilgisi kurallarına uyulur ve özne, nesne, tümleç ve yüklem bakımından bir uyum içindedirler.
7. Bağlı cümlelerin az olması önemli bir özelliktir.

8. İsim cümleleri daha çok geniş zamanlıdır.
9. Devrik cümleler, dilsel açıdan etkileyici bir anlatım aracı olarak öne çıkar.
10. Atasözleri anlatım gücü bakımından yoğun cümlelerdir.

Aksoy (1993), atasözlerinin özelliklerini şu şekilde ifade eder:

1. Atasözleri, kuşaktan kuşağa aktarılarak kalıplaşmış, belli bir söz dizimi ve kelimelerle sabitlenmiş ve anlamı değiştirilemez. Atasözlerinin bu kalıplaşmış yapısı, anlamlarının özünü korumaya ve nesiller boyu aynı mesajı iletmeye yardımcı olur. Değiştirmeler yapılsa ortaya çıkan söz, -anlam değişmese dahi- atalarsözü olarak anılmaz.
2. Atasözleri, az sözle çok şey ifade etme becerisine sahip, kısa ve özlü sözlerdir.
3. Atasözlerinin büyük çoğunluğu tek veya iki cümleden oluşurken, daha uzun atasözleri nispeten az sayıdadır.

Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda A1 seviyesi de dahil olmak üzere tüm seviyelerde dil yapıları ve söz varlığı öğretimi önemli bir yer tutmaktadır. Bu program, yabancı öğrencilerin Türkçe dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır. 6-10 yaş aralığındaki yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocukların dil kazanım sürecinde, günlük yaşam dilinin çizgi filmlerde kullanımı, onların dil becerilerini geliştirmelerine ve daha akıcı konuşmalarına yardımcı olur.

2.4.3. İkilemeler

İkilemeler, Türkçede sıkça kullanılan ve ifadeyi daha güçlü ve vurucu hale getiren dil ögeleridir. Bu ögeler, aynı kelimenin, yakın anlamlı kelimelerin veya ses bakımından birbirine benzeyen kelimelerin tekrarlanmasıyla oluşur. İkilemelerin kullanımıyla dildeki anlam yoğunlaşır, ifade daha akıcı hale gelir.

TDK (2024) ikilemeyi, "biçim veya anlamca birbiriyle bağlantılı olan aynı, yakın veya zıt anlamlı kelimelerin yan yana getirilmesiyle oluşan kelime grubu; aşağı yukarı, birer birer, delik deşik, hısım akraba, irili ufaklı, kaba saba, koşa koşa, köşe bucak, yavaş yavaş vb." şeklinde tanımlamaktadır. İkilemelerin pek çok tanımı bulunmaktadır.

Hatiboğlu (1971: 9: akt. Yastı, 2007), "anlatımı güçlendirmek, anlamı pekiştirmek ve kavramları zenginleştirmek amacıyla aynı sözcüğün tekrarlanması veya anlamları birbirine yakın ya da karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran sözcüklerin yan yana kullanılmasıdır" diyerek ikilemeleri tanımlamıştır.

Karadağ (2021: 24), ikilemelerin anlamı güçlendirdiğini ve buna bağlı olarak ise aktarılan anlamın kalıcılığını artırdığını ifade etmiştir.

İkilemeler, Türkçenin zenginliğinin göstergesidir. İkileme Fransızcada *redoublement,* İngilizcede *redublication dual,* Almancada *verdoppelung, zwillingsformen ve hendiadyoin* kavramları ile karşılanmaktadır.

Banguoğlu (2004), bağlam öbeklerini başlıca iki sınıfta toplar. Bunlar, ikilemeler ve koşma takımlarıdır. Banguoğlu (2004) aynı zamanda ikilemelerin altı çeşitten oluştuğunu söyler:

- Yansılamalar (harıl harıl, kütür kütür vb.)
- Ünlemler (hay hay!, vah vah! vb.)
- Berkitme sıfatları (iri iri kestaneler vb.)
- Üleme sayı sıfatları (üçer üçer, beşer beşer vb.)
- Berkitme zarfları (adım adım izlemek, yavaş yavaş ilerlemek vb.)
- Hal zarf fiilleri (baka baka yazmak, döve döve söyletmek vb.)

Gencan (1979,88) ikilemeler ve ikizlemeler şeklinde bir sınıflandırma yapar. Gencan'a (akt. Baş, 2006) göre ikilemeler, "anlatıma duygusal derinlik ve yoğunluk katmak amacıyla bazen metinde tekrarlanan sözcüklerdir", ikizlemeler ise "söze çeşni, birazda genişlik katmak adına birbiriyle ilgili sözcüklerin deyim biçiminde kalıplaşmasından oluşan öbekler, söz bölükleridir".

Aksan (2004: 195-197) beş çeşit ikilemenin olduğunu ifade eder:

1. Değişik sözcük türlerinden aynı sözcüğün yinelendiği örnekler (Ad: kapı kapı, sokak sokak; Sıfat: sarı sarı, sıcak sıcak; Belirteç: zaman zaman, açık açık; Ulaç: geze geze, durup durup; Eylem: durdu durdu, yazmış yazmış; Ünlem: of of, oh oh vb.)
2. Değişik sözcük türlerinden eş anlamlılarla kurulanlar (Ad: çarşı Pazar, ev bark; Sıfat: doğru dürüst, bölük pörçük; Belirteç: açık seçik, sarmaş dolaş; Ulaç:

düşünüp taşınıp, evirip çevirip; Ortaç: bitmiş tükenmiş, yenilir yutulur; Eylem: sorar soruşturur, ağlamış sızlamış vb.)

3. Değişik sözcük türlerinden ters anlamlılarla kurulanlar (Ad: yer gök, ölüm kalım; Sıfat: büyük küçük, uzak yakın; Belirteç: ileri geri, er geç; Ulaç: bata çıka, gidip gelip; Ortaç: olur olmaz, gelen giden; Eylem: geldi gitti, istesin istemesin vb.)
4. Yansımalı ikilemeler; a) yalnızca bir eylem, bir oluş, bir durum için kullanılanlar (horul horul, bıcır bıcır vb.) b) derece gösteren farklı biçimleri olan yansımalı ikilemeler (çıtır çıtır-çatır çatır-çatır çutur; tıkır tıkır-takır takır-takır tukur vb) c) iki ögesi aynı seslerden kurulu yansımalı ikilemeler (şırıl şırıl, ciyak ciyak vb.) ç) bir ögesi farklı ya da ünsüzlerden kurulu yansımalı ikilemeler (çat pat, şangır şungur vb.) d) yansımalı eylemlerden oluşmuş ulaçlarla kurulu ikilemeler (oflaya puflaya, hıçkıra hıçkıra vb.)
5. Öncesi *"m"* ile değiştirilerek yüklenen ikilemeler (takım makım, kapı mapı vb.)

Sonuç olarak ikilemeler, anlatımı daha etkili bir hale getirir ve bir kavramı pekiştirmeye ve vurgulama etkisine sahip olduğundan dolayı Türkçede önemli bir yere sahiptir. Çizgi filmler, ikilemeler gibi dilsel unsurları doğal bir bağlamda sunarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocukların dil edinim sürecinde semantik ve pragmatik farkındalıklarını geliştirmesine yardımcı olur.

2.4.4. Kalıp (İlişkili) Sözler

Kalıp sözler, Türkçede "ilişkili sözler" olarak da bilinen, dilimizin en özgün ve anlamlı özlü söz gruplarıdır. Bu söz grupları, kuşaktan kuşağa aktarılarak toplum hafızasında yer edinir ve Türkçenin zenginliğini ve işlevselliğini gözler önüne serer.

Aksan (2004: 34) söz varlığı içerisinde yer alan bu ögeleri, "bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması adet olan birtakım sözlerdir" şeklinde tanımlamaktadır.

Kalıp (ilişkili) sözler, "önceden belirlenmiş bir biçimde hafızamıza yerleşen, söylenmek istendiğinde yeniden üretmeye ihtiyaç duymadan doğrudan kullanılabilen, tek bir

kelimeden, ardışık ya da tümcelerden meydana gelen kalıplaşmış dil birimleridir. Toplum tarafından benimsenmiş ve belirli durumlarda kullanımı yaygınlaşmış olan bu kalıplar, iletişimin kurulmasına, sürdürülmesine veya sonlandırılmasına yardımcı olur" (Gökdayı; 2008: 106).

Kalıp sözler, insanlar arasındaki iletişimde selamlaşma, tanışma, teşekkür etme, vedalaşma, hâl hatır sorma vb. durumlarda kullanılan kalıp ifadelerdir. Farklı bir dil öğreniminde ilk başvurulacak kaynaklar arasında öğrenilmesi gerekmektedir (Yazıcı Ersoy; 2011: 3).

"Affedersiniz, Çok yaşa, Aferin, Afiyet olsun, Elinize sağlık, Güle güle, Kolay gelsin, Eksik olmayın, Allah aşkına, özür dilerim, tebrik ederim, hoşça kal, iyi günler, iyi geceler, iyi akşamlar" vb. kalıp söz olarak günlük hayatta en çok karşılaşılan sözler içerisinde yer almaktadır.

Kalıp sözler yalnızca atasözleri ve deyimlerden ibaret değildir. Selamlaşmalar; sofradan kalkarken söylenen sözler; evlenen, çocuğu olan vb. durumlarda olan kişilere söylenebilecek iyi dilek, tebrik vb. sözler; dualar, beddualar; acıma, endişe, minnet, şaşkınlık vb. duyguları ifade eden sözler; yaşam tecrübesini anlatan, belirsizlik ve çaresizlik durumlarında kullanılabilecek sözler; ikna, nezaket, onaylama, özür, söz verme ve teşekkür ifadeleri; bir konuyu değiştirmede ya da bitirmede kullanılabilecek ifadeler kalıp (ilişkili) sözlerdir (Erkurt, 2022; akt. Bayraktar, 2022).

Bayraktar (2019: 51-61) kalıp sözlerin özelliklerini şu şekilde ifade eder:

- Kalıp sözler, tek bir anlamı karşılamak için birden fazla sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşur. Bu sözcükler, tek başlarına farklı anlamlara sahip olsa da birlikte kullanıldıklarında yeni bir anlam kazanırlar.
- Kalıp sözler, belirli sözcüksel ve söz dizimsel özelliklere sahiptir. Bu özellikler, kalıp sözleri diğer dil birimlerinden ayırt etmemizi sağlar. Örneğin, bazı kalıp sözlerde belirli sözcükler tekrarlanırken, bazılarında ise belirli söz dizimi kullanılır.
- Kalıp sözler, gündelik hayatın gerekli kıldığı bağlamlarda sıklıkla kullanılır. Bu sayede, günlük iletişimde önemli rol oynarlar. Geniş bir kullanım alanına sahip olmaları nedeniyle, sözcükten cümleye kadar çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilirler.

- Kalıp sözler, sadece yapısal olarak değil, aynı zamanda anlamsal olarak da kalıplaşmış dil birimleridir. Kalıp sözün anlamı, tek tek sözcüklerin anlamlarından ziyade, kalıp sözün bütünlüğü içerisinde ortaya çıkar.
- Kalıp sözler, gündelik hayatta, çeşitli ortamlarda, farklı durumlara yönelik söz ve davranışlarda bulunduğumuz için pratik sözel araçlardır. Bu araçlar sayesinde, mesajlarımızı daha kolay, daha hızlı ve etkili bir şekilde ifade edebiliriz.

Yabancılara Türkçe öğretiminde, özellikle de Türkçe gibi zengin bir dile sahip bir dilde, kalıp sözlerin bilinmesi, öğrenilmesi ve öğretilmesi oldukça önemlidir. Bu özlü ve işlevsel ifadeler, dil öğrenicilerinin temel iletişim becerilerini geliştirmelerine ve günlük hayatta sıkça karşılaşılan durumlarda kendilerini ifade edebilmelerine yardımcı olur. A1 seviyesinde yer alan dil öğrenicileri, basit düzeyde günlük konuşma biçimlerini kullanarak iletişim kurmaya başlarlar. Bu seviyede, selamlaşma, vedalaşma, tanışma, kendini tanıtma ve teşekkür etme gibi kalıp sözleri öğrenmek ve kullanabilmek büyük önem taşır. Kalıp sözler, dilin zenginliğini yansıtan ve kültürel bir miras taşıyan ifadelerdir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocuklar için kalıp sözleri öğrenmek hem dil becerilerini geliştirmelerine hem de Türk kültürünü daha iyi anlamalarına olanak tanır.

2.5. Çizgi Filmlerin Dil Gelişimine Etkileri

Çocukta dil gelişimi dikkatli bir şekilde takip edilmesi gereken bir süreçtir. Çocuklar dil öğrenirken birçok aşamadan geçer. Doğumdan sonraki iki ay iletişim niteliğinde sayılabilecek ağlama dönemidir. Bu dönemden sonra bebekler agulama olarak nitelendirilen sesler çıkarmaya başlar. Altı ayın sonundan sonra ise çocuk kendiliğinden cıvıldama davranışları göstermeye başlar. Bebekler genellikle bir yaşına yakın dönemlerde ilk anlaşılır sözcüklerini söylemeye başlar. 18 ay civarına gelmiş çocuk artık iki üç kelimelik cümleler, telegrafik söz adı verilen yapıları söylemeye başlarlar. İki üç yaşından sonra ise çocuklar kurdukları cümlelere sıfatları, zarfları, zamirleri ve bağlaçları ekleyerek cümleler kurmaya başlar (Çakır, 2013). Okul zamanının başlamasıyla birlikte dil gelişiminde yeni bir döneme başlanılmaktadır. Yazı diliyle tanışan çocuklar, dili kullanırken yaptıkları hataları düzeltmeye başlarlar (Gürel, vd., 2007: 7). Okula gidinceye kadar çocuklar temel dil

becerilerini kazanırlar. Okul öncesi dönemde çocuğun sözel iletişimi gelişirken yazılı iletişim okul döneminde başlar.

Çocukların dil edinimleri ilk olarak ailede başlar. Daha sonra okul süreci ve sosyal çevre ile dil edinimi devam etmektedir. Televizyon, internet, telefon vb. kitle iletişim araçları da dil edinim süreçlerine atkı sağlayan unsurlardır. Özellikle televizyon geniş kitlelere daha kolay ulaşabilmesi açısından önemlidir. Teknolojinin gelişimine bağlı internetin bulunuşu her ne kadar televizyonun etkisini azaltmış olsa da eğlendiriciliği, verdiği mesajların topluma ulaşması buna bağlı olarak ise eğitip yönlendirmesi ile etkisini hala devam ettirmektedir (Ünal ve Durualp, 2012). Çocuklar doğdukları andan itibaren televizyon ile tanışma imkânı bulup evde de en fazla televizyon ile vakit geçirmektedir (Kırık, 2013: 196-197). Günümüzde çok fazla yerli-yabancı, kablolu-kablosuz televizyon kanalı bununla birlikte çok fazla çizgi film vardır ve çocuk evde sürekli televizyon karşısında bulunma bahanesi bulmaktadır (Temizyürek ve Acar, 2014: 36).

Çizgi film (TDK, 2024), "bir konuyu ele alan ve karakterlerin hareketlerini belirli bir sıra ile çizilmiş resimler aracılığıyla anlatan sinema türüdür." Can (1995), "çizilmiş veya bilgisayar ortamında modellenmiş karakterlerin hareketlerini ve hikayelerini anlatan, seslendirme ve müzik ile zenginleştirilen filmler olarak da tanımlanan çizgi filmler; çocukların en fazla izlediği ve etkilendiği televizyon programlarıdır". Çizgi filmlerin işlevleri; öğretmek, doğruyu göstermek, eğlendirmek, eğlendirirken eğitmek, toplumsal paylaşım olarak sıralanabilir (Güler, 2013: 211). "Çocuk eğlenerek öğrenir" ilkesinden hareketle çizgi filmler eğitim-öğretimde kullanılabilir şeklinde bir düşünce ortaya çıkmıştır. Kelime hazinesi çizgi filmler yoluyla eğlenceli bir biçimde, günlük hayat içerisinde öğretilebilmektedir. Bu yöntem sayesinde sözcüklerin akılda kalıcılığı, geleneksel yöntemlere göre daha kalıç olmaktadır (Topçuoğlu Ünal ve Bursalı, 2015).

Eğitim-öğretim faaliyetlerinde çizgi filmlerden yararlanılmaktadır. Ayan ve Baş (2015), okullarda verilen dil öğretimine çizgi filmlerin etkisini "dil öğretiminde ne kadar çok duyu organına hitap edilirse öğrenicilerin konuya olan ilgisi ve dikkati de o denli artacaktır. Bu sebeple çizgi filmlerin işitsel ve görsel nitelikler içermesi, eğitim-öğretimde kullanılabilir olduğunu göstermektedir" diyerek ifade etmişlerdir. Çizgi filmler bilişsel, sosyal-duygusal ve dilsel gelişimine büyük ölçüde katkı sağlamaktadır. Yağlı (2013, akt. Bursalı, 2014)), çizgi filmlerin çocuk açısından eğitimine ve gelişimine katkısını şu şekilde sıralamaktadır:

- Çizgi filmler, çocuklara farklı duygu ve düşünceleri deneyimleme ve anlama imkânı sunarak empati kurma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Aynı zamanda, iyi tasarlanmış çizgi filmler renkleri, şekilleri ve müzik gibi unsurları kullanarak çocukların estetik zevklerini geliştirmelerine katkıda bulunabilir.
- Çizgi filmler, çocuklara farklı bakış açıları ve dünyalar sunarak hayata bakış açılarını geliştirmelerine ve zenginleştirmelerine yardımcı olur. Eğlenceli bir şekilde izlerken evrensel ve milli değerleri de özümsemelerine katkıda bulunur.
- Çocukların dilsel ve zihinsel becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar.
- Çizgi filmler, çocuklara iyilik, yardımseverlik, dürüstlük ve saygı gibi olumlu değerleri taklit ederek öğrenmelerine yardımcı olurlar.
- Çizgi filmler, karmaşık bilgileri eğlenceli ve ilgi çekici bir şekilde sunarak çocukların öğrenmeyi daha kalıcı hale getirmelerine yardımcı olur. Bu sayede, çizgi film kahramanlarının çizgi romana uyarlanması ile çocuklara daha hızlı bir şekilde okuma alışkanlığı da kazandırılabilir.

Dil öğrenimi, özellikle çocuklar için hem eğlenceli hem de zorlayıcı bir süreçtir. Bu süreçte, çocukların ilgisini çekmek ve dikkatlerini toplamak oldukça önemlidir. Bu noktada birden fazla duyuya hitap eden materyaller kullanmak, öğrenmeyi kolaylaştırır ve kalıcı hale getirir. Çizgi filmler de bu materyaller arasında önemli bir yere sahiptir. Ayan ve Baş' a (2015) göre dili etkili ve doğru kullanabilmek, kendini açıkça ifade edebilmek ve başarılı bir şekilde iletişim kurabilmek için geniş bir sözcük hazinesine sahip olmak oldukça önemlidir. Çocukluk dönemi, dil becerilerinin en hızlı geliştiği ve şekillendiği dönemdir. Bu dönemde çocuklar, çevrelerindeki yetişkinleri ve diğer çocukları gözlemleyerek kelimeleri ve dil bilgisi kurallarını doğal bir şekilde öğrenirler. Bu öğrenme sürecinde, çizgi filmler önemli bir rol oynayabilirler. Doğru seçilmiş çizgi filmler, çocukların bilişsel ve duygusal gelişimlerine katkı sağlayabilir, kelime hazinelerini geliştirebilir ve anlama-anlatma becerilerini güçlendirebilir. Sözcük hazinesine yönelik araştırmalar şu sonuçları ortaya koymuştur:

"Çocuk dil gelişiminin 2/3'ünü 5 yaşına kadar tamamlar. Yani 5 yaşındaki çocuk yaklaşık olarak 2.000 kelimelik bir kelime hazinesine sahiptir" (Kol, 2011).

“Okula başlarken çocukların söz dağarcığı 2.000-3.000 kelime arasındadır” (Aşıcı: 2005: 27).

“İlköğretime başlayan bir çocuğun kelime hazinesi 5.000 ile 20.000 arasındadır” (Gür, vd., 2013: 1563).

“Dilin ustaca kullanımı ve inceliklerinin öğrenilmesi, bir insan için oldukça önemlidir. Bu becerilerin temelleri ise 5-10 yaşları arasında atılır. Yapılan araştırmalar, çocukların dil kazanma süreçlerinin önemli bir kısmının 5-6 yaşlarında gerçekleştiğini göstermektedir. Bu kritik dönemde, çocuklar dili en hızlı şekilde öğrenir ve geliştirir” (Yapıcı: 2004: 6).

Bu araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere, çocuğun ilk on yılı dil gelişimi açısından oldukça önemlidir.

2.6. TRT Çocuk ve Rafadan Tayfa

Türkiye Radyo Televizyon Kurulu (TRT), 1 Mayıs 1694 tarihinde özel bir yasa ile devlet adına radyo ve televizyon yayınlarını tarafsız ve doğru bir şekilde gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur (TRT, 2024). Şu an 18 televizyon kanalı ile doğru ve ilkeli bir anlayış çerçevesinde yayınlarını hazırlamaktadır (TRT, 2024). TRT Çocuk kanalı çocuklara yönelik animasyon, müzik, haber, spor vb. türlerde kesintisiz olarak gün boyu yayın yapan bir kanaldır. 1 Kasım 2008’de Türkiye’nin ilk ve tek yerli çocuk kanalı olma özelliğiyle yayın hayatına başlamıştır. TRT Çocuk (2024) kanalının resmî sitesinde belirtmiş olduğu yayın ilkeleri aşağıdaki şekildedir:

- Genel ahlakın gerekleri
- Milli ve manevi değerleri gözetmek
- Türk milli eğitiminin temel görüş, amaç ve ilkelerine uymak
- Kolay anlaşılabilir, doğru, temiz ve güzel bir Türkçe kullanmak,
- Beden ve ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer vermemek.

TRT Çocuk, hedef kitlesi sadece çocuklar olan ve çocuğa yönelik yayın yapan tematik bir kanaldır. Hedef kitlenin sağlıklı gelişimine destek olmak adına kamu yararına uygun faaliyetlerde bulunur. TRT Çocuk, sadece eğlendirmeyi değil aynı zamanda milli bilinç ve ahlaki değerleri de aşılamayı amaçlayan bir kanaldır. Bu amaç doğrultusunda,

içerik hizmetinde genel ahlakın gereklerini, milli gelenekleri ve manevi değerleri gözetmekte, Türk milletinin temel görüş, amaç ve ilkelerine uygunluk göstermekte, kolay anlaşılan, doğru, temiz ve güzel Türkçe kullanmakta ve beden ve ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer vermemektedir. Bu sayede TRT Çocuk, çocuklara hem eğlenceli hem de öğretici bir ortam sunmaktadır.

TRT Çocuk kanalının çocuklara yönelik içerikleri:

- TRT Çocuk okul öncesi ve okul dönemindeki çocuklar için içerik hazırlayıp sunar.
- TRT Çocuk kanalının içerikleri; çocukların yaşları, algı düzeyleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmaktadır. Eğitsel ve öğrenmeye yönelik içeriklerin aktif ve interaktif şekilde olmasına dikkat edilmektedir.
- TRT Çocuk, kültürel değerleri dikkate alarak çocuklara eğlenceli, bilgilendirici ve gelişimlerin olumlu olmasını sağlayacak içerikler sunmaktadır.
- TRT Çocuk içeriği; çocukların dünyayı kavramasına, her türlü olumsuz olabilecek durumu anlayıp bunlarla başa çıkmasına yardımcı olmaktadır. İçerik, yetişkinlerin çocuklara yönelik olan davranışlar hakkındaki endişe ve beklentileri dayatmak yerine çocuklara özgü ve onlara ilişkin olmaktadır.
- Hazırlanan içeriklerde basmakalıp yargılar ve ayrımcılığı önlemek adına ayrıca dikkat gösterilmelidir.

TRT Çocuk kanalının okul öncesi yaş grubunda yer alan çocuklar için kazanımları aşağıdaki gibidir:

- Çocukların kişisel özelliklerini fark ederek kendilerini tanımalarına destek olmak,
- Irk, cinsiyet, zihinsel ve fiziksel engel gibi farklılıklara duyarlılık ve saygı duygularını oluşturmak,
- Nesne-durum ilişkisini kavramaya yönelik hedefler kazandırarak ayırt etme becerisinin gelişimini desteklemek,
- Büyük-küçük, katı-sıvı vb. nesne ve varlıklar arasındaki ayırt edici özellikleri gözlemleyebilme yetisini kazandırmak,

- Dil ve anlatımın sade, kavramların ifade edilişini açık ve net olmasını sağlayarak dil gelişimine katkı sağlamak,
- Duygusal gelişime destek olmak,
- Cinsiyet farklılığının kavranmasına destek vermek,
- Çevre ve doğa bilincini kazandırmak,
- Farklı sosyal yapılar hakkında bilgi vererek farkındalık oluşturmak,
- Sosyal ve bilişsel gelişimine destek vermek,
- Soyut ve somut kavramları belirgin bir şekilde ortaya koyarak algı süreçlerinin gelişimine destek olmak.

TRT Çocuk kanalının okul dönemindeki çocuklara yönelik kazanımları aşağıdaki gibidir:

- Akıl yürütme ve problem çözme becerilerini geliştirmek, sebep-sonuç ilişkisinin kurulmasına yardımcı olmak,
- Empati kurma becerisine destek olmak,
- Evrensel, insani ve ahlaki değerlerin benimsenmesine destek olmak,
- Kültürel değerleri benimseyebilmesine destek vermek,
- Yerel ve küresel değerler arasında denge ve ilişki kurulmasına destek vermek.

TRT Çocuk kanalının çocukların içeriklere katılmasına sağlamaya yönelik hedefleri şu şekilde belirtilmiştir:

- TRT Çocuğun içeriklerine çocukların katılımı çeşitli yollarla sağlanır. Oyuncu olarak, röportaj yapılan kişi olarak, katılımcı olarak, konuyu ve içeriği oluşturan kişi olarak.
- Çocukların katılımı sağlanırken onuruna, fiziksel ve duygusal sağlığına dikkat edilmeye özen gösterilir.
- Çocukların etkinliklere katılımı sağlanırken hem çocuktan hem de ebeveynlerinden rıza alınması gerekmektedir.
- Çocukların etkinliklere katılımları sırasında oluşabilecek her türlü riske karşı öncesinde önlem alınmalıdır.

- Çocukların çevresindeki kişilerle ilişkisini olumsuz olarak etkileyebilecek her türlü duruma maruz kalma durumunu en düşük seviyeye getirmek için özel olarak çabalanmalıdır.
- İçeriklere katılacak olan çocukların kimlik bilgilerinin korunmasına dikkat edilmeli ve bu konuda daha hassas davranılmalıdır.

TRT Çocuk kanalında yayın içeriklerinde çocukların korunması adına aşağıda belirtilmiş olan unsurlara yer verilmemelidir:

- Din, dil, ırk vb. unsurlarla ilgili aşağılamaya sebebiyet verebilecek ögeler,
- Fiziksel ve psikolojik şiddet içerebilecek sahneler vb. ögeler içeren görüntüler,
- Yaş gruplarına uygun olmayan ögeler,
- Cinsel kimlik karmaşışına sebep olabilecek ögeler,
- Siyasi ve ideolojik ögeler,
- Örtülü mesaj içerebilecek ögeler,
- Soyut kavramlardan beklentileri içeren ögeler,
- Dikkat eksikliğine yol açabilecek renk, ses, kurgu vb. ögeler,
- Kişilerin özel hayatlarını, şeref ve haysiyetlerini zedeleyebilecek, saygı sınırlarını aşan ve etik olmayan ögeler,
- Yabancı, uygun olmayan çağrışımlar barındıran, argo sözcük ve terimler,
- Çocukların bilişsel ve duygusal gelişimlerine zarar verebilecek ögeler,
- İçeriklerde önyargı oluşturabilecek anlatımlar,
- Yasa dışı faaliyetleri ve suça teşvik edebilecek anlatımlar,
- Çocukların duygularını sömürebilecek ve ajitasyona sebebiyet verebilecek anlatımlar,
- Zihinsel ve bedensel olarak engeli olan insanları küçümseyici ve rencide edici ifadeler,
- İsimlendirmeler sebebiyle oluşabilecek aşağılama ve değersizleştirme unsurları.

TRT Çocuk kanalında Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, Maysa ve Bulut, Bulmaca Kulesi, Aybek, Doru, Z Takımı, Kare, Pırıl, Niloya, İbi, Elif ve Arkadaşları, Akıllı Tavşan Momo, Ege ile Gaga, Eymen ile Çimen, Rafadan Tayfa (TRT Çocuk, 2024) gibi birçok çizgi

film yayınlanmaktadır. Bu çizgi filmler içerisinde çocukların en çok izledikleri arasında bulunan "Rafadan Tayfa" önemli bir yere sahiptir. TRT Çocuk kanalında yayımlanan "Rafadan Tayfa" animasyon/çizgi filmi 1 Aralık 2014 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. TRT Çocuk kanalında uzun süre yayınlanan "Rafadan Tayfa", İstanbul'un Avrupa Yakası'ndaki bir mahallede yaşayan bir arkadaş grubunun başından geçenleri anlatan bir yapımdır. (Dabak Özdemir, Yıldıran Önk, 2020: 174). Çizgi filmin hikâyesi, *"*Rafadan Tayfa" adlı arkadaş grubunun yaşadıklarından oluşmaktadır. Grubun ismi çizgi filmin bir bölümümde Hayri adlı karakterin açlıktan *"*Kafadan Tayfa*"* yerine *"*Rafadan Tayfa" demesinden ve dikkat çekici olduğu için kabul edilmesiyle ortaya çıkmıştır (Şentürk ve Keskin, 2019: 6). Çizgi filmin bölümlerinin konusu "Rafadan Tayfa" arkadaş grubunun yeni bir şeyler öğrenmeleri, birbirleri ve mahallede yaşayanlar ile ilişkileri ve yaşadıkları çatışmalardan meydana gelmektedir (Aydoğan ve Samur, 2021: 161). "Rafadan Tayfa" çizgi filmi eski ile yeniyi birleştiren, eski mahalle günlerini anlatan ve her bölümde farklı maceralar ile seyircinin karşısına çıkan, içten dostluğu ve onların İstanbul'da yaşadıkları maceraları anlatan bir yapım olarak karşımıza çıkar (Karaca, 2019: 67). "Rafadan Tayfa" grubu "Mert, Hayri, Akın ve Kâmil" den oluşmaktadır. Kız çocuğu karakterleri ise "Hale ve Sevim" dir. Yetişkin olarak "Rüstem Abi, Fatma Nine, Basri Amca, Saadettin Usta" karakterleri karşımıza çıkmaktadır. Olaylar genellikle bahçe, teras ve oyun alanı gibi açık mekânlarda geçmektedir. "Rafadan Tayfa" çizgi filminde yer alan karakterler ve özellikleri şu şekildedir:

- Akın; "Rafadan Tayfa" grubunun en küçük karakteridir. Mert'in kardeşidir. Sorunlara çözüm bulur ve zekidir. Bir köpeği vardır. Köpeğinin adı Yumaktır.
- Basri Amca: Çizgi filmdeki yaşlı karakterdir. Mahallenin huysuz amcası karakterindedir. "Rafadan Tayfa" grubu onu kızdırır fakat o yumuşak kalpli bir karakterdir.
- Mert; "Rafadan Tayfa" arkada grubunun "doğal lideri" konumundadır. Akın'ın abisidir. Kâmil ve Hayri'nin didişmelerinde onları ayırıcı karakter olarak karşımıza çıkar.
- Hayri; "Rafadan Tayfa" arkada grubunun en oburudur. "Rafadan Tayfa" ismi onun fikridir. En yakın arkadaşı Kâmil ile sürekli didişir. Heyecanlı ve konuşmayı seven bir karakterdir.
- Kâmil; Ailesi mahalledeki bakkalın sahibidir. Orada ailesine yardım etmektedir. Hayri ile sürekli didişirler fakat en yakın arkadaşlardır. Grubun sportif olarak yetenekli üyesidir.

- Sevim; Çocuk karakterler arasında büyük olandır. Hale ile yakın arkadaşlardır ve birlikte gezerler. Duyarlı zeki olması ile öne çıkar.
- Hale; Hayri'nin kardeşidir. Sevim ile yakın arkadaşlardır. Abisi Hayri ile farklı kişilik özellikleri gösterir. Sorunlara çözüm bulma konusunda abisi Hayri'den daha akılcıdır.
- Fatma Nine; Çocukları çok seven, Rüstem'i büyüten karakterdir. Mahalledeki birlik ve beraberliği sağlar.
- Rüstem Abi; Sakin bir karakterdir. Çocuklara nasıl davranması gerektiğini bilen bir kişidir. Geçimini köfte satarak sağlamaktadır. Fikir ve davranışlarıyla çocuklara örnek olan bir karakterdir.
- Saadettin Usta; Basri amca gibi mahallenin büyüğüdür. Tamirat işlerinde oldukça becerikli bir karakterdir.
- Yumak; Çizgi filmdeki tek hayvandır. Akın ve Basri amcanın bakımını üstlendiği mahalle köpeğidir. Yaramaz ve hareketli bir köpek olarak karşımıza çıkmaktadır (İsfstudios, 2024).

2.7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi Kaşgarlı Mahmud'un 11. yy'da Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazmış olduğu Divanü Lügat'it Türk ile başlamaktadır. Türkçenin de Arapça kadar büyük bir dil olduğunu kanıtlamak amacıyla yazmış olduğu ansiklopedik bir sözlük niteliğinde eserdir. Yahya Akyüz (2021: 35-38) Divanü Lügat'it Türk'ün Türk eğitim tarihi açısından önemli bir yerde olduğunu belirterek, dil öğretimi açısından çok başarılı bir metot oluşturarak takip ettiğini söylemiştir. Akyüz (2021), Kaşgarlı Mahmut'un Türkçeyi öğretme yöntemini beş madde halinde özetlemiştir:

1. Yabancı dil öğretiminde, medreselerde olduğu gibi kural verme yerine bol bol örnekten hareket ederek kurala ulaşma yöntemi günümüzde de benimsenmektedir.
2. Dil öğrenmede örneklerin ve metinlerin önemli olduğunu fark ederek örneklerini günlük hayattan atasözlerinden derlemiştir.
3. Dil öğretirken aynı zamanda Türk kültürünü de öğretmeyi amaçladığından bu konuya ayrı bir önem vermiştir.

4. Dil öğretiminde tekrarın önemli olmasından dolayı önceden geçen bir kuralı tekrarlamaktan çekinmemiştir.
5. İzlediği bu yöntemleri buluncaya kadar çok fazla çaba harcamış, iki yıl içerisinde eserini dört kez yazmıştır. Bu sayede eser yazma konusunda bizlere yol göstermiştir.

Yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış bir diğer önemli eser ise Ali Şir Nevai'nin yazmış olduğu Muhakemet'ül Lügateyn adlı eserdir. Bu eserde Nevai, Türkçenin Farsçadan üstün bir dil olduğunu savunmuştur.

Türk dili özelikle Osmanlı Devleti döneminde yükselmiş ve en yaygın dillerden biri haline gelmiştir. Fakat Osmanlı Devleti'nin henüz zorunlu eğitim dili haline getirmemesi ve bir dil politikası geliştirememesi sebebiyle bu dönemde Türkçenin öğretimi konusunda pek fazla çalışma bulunmamaktadır (Mutlu ve Ayrancı, 2017). Osmanlı döneminden sonra yani Cumhuriyetin ilanından ve Dil Devriminden (1932) sonra Türkçe yeterli niteliği ve niceliği kazanmaya başlamıştır. Dil Devrimi ile Türkçede dilin yapısına ve işleyişine uymayan pek çok yabancı kelime ve kural dilden atılarak yerine Türkçe şekil ve karşılıklar getirilme çabasına girilmiştir (Korkmaz, vd., 1995). Cumhuriyetin ilan edilmesi ile Türkçenin ana dil olarak korunması ve geliştirilmesi ile yabancı dil olarak öğretilmesi de önem kazanmaya başlamıştır.

Yabancılara Türkçe öğretimini sistemli bir şekilde gerçekleştiren ilk kurum Ankara Üniversitesi TÖMER'dir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kurumsal olarak ilk defa Ankara'da açılmış olan bu kurumda gerçekleşmiştir. Ankara'nın ardından Ege TÖMER, Gazi TÖMER, Bolu İzzet Baysal TÖMER gibi kurumlarla yaygınlaşmaya başlamıştır. Günümüzde de ülkemize göçlerin artması özellikle Suriye'de gerçekleşen savaşın ardından mültecilerin ülkemize gelmesiyle birlikte yabancılara Türkçe öğretimi daha da önem kazanmış bu sebeple özel öğretim kursları da yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu kurslar, farklı öğrenme stillerine ve bütçelere uygun çeşitli programlar sunarak, Türkçe öğrenmek isteyen kişilere daha fazla seçenek sunar. Yabancılara Türkçe öğretimi, sadece dil becerilerini geliştirmekten öte, Türkiye'de yaşayan göçmenlerin ve mültecilerin topluma entegrasyonları için de önemli bir rol oynamaktadır. Türkçe öğrenmek, bu kişilerin günlük hayatta daha kolay iletişim kurmalarına ve eğitim almalarına yardımcı olmaktadır.

2.8. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, en önemli unsurlardan biri, öğrenmeyi kolaylaştırmak ve kalıcılığını sağlamaktır. Bu noktada, birden fazla duyuya hitap eden görsel ve işitsel materyallerin kullanımı oldukça önemlidir (Demirel, vd., 2002: 79). Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel materyallerin kullanımı, öğrenmeyi kolaylaştırmak, anlamlı ve kalıcı hale getirmek için oldukça önemlidir. Bu materyaller, farklı duyulara hitap ederek ve bireysel farklılıklara duyarlı olarak geliştirilerek, Türkçe öğrenimini daha etkili ve verimli hale getirir. Teknolojinin sunduğu imkanlardan da yararlanarak Türkçe öğrenmeyi kolay bir hale dönüştürmek mümkündür. Çizgi filmde bu araçlardan biridir. Çizgi filmler, yabancı dil olarak Türkçe öğrenimini eğlenceli ve etkili hale getiren bir araçtır. Doğru şekilde kullanıldığında dil öğrenicilerinin motivasyonunu artırır, dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur ve kültürel farkındalıklarını geliştirir. Bu nedenle Türkçe öğretenler ve dil öğrenicileri, çizgi filmleri Türkçe öğrenme ve öğretme sürecinde aktif olarak kullanmalıdır. Çizgi filmler sayesinde Türkçe öğrenicileri dilin doğal kullanış şeklini öğrenip kelimelerinde doğru bir şekilde telaffuz edilişini duyarlar. Çizgi filmler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkili bir araçtır. Ancak çizgi filmlerin etkili olabilmesi için standart Türkçe kullanılmalı, öğrencinin düzeyine uygun olmalı, konuşma hızı yavaş akmalı ve dil sade, açık ve anlaşılır nitelikte olmalıdır. Bu kriterlere dikkat edilerek seçilen çizgi filmler Türkçe öğrenmeyi etkili hale getirirler.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi filmler, konuşma, okuma, yazma ve dinleme olmak üzere dört temel dil becerisinin geliştirilmesinde etkili bir araç olarak dil gelişimine katkıda bulunur. Özellikle kelime öğretimi açısından çizgi filmler yararlı materyaller olarak karşımıza çıkmaktadır. Çizgi filmlerde kelime ve kavramların belirli aralıklara tekrarlanması o kelimelerin çocukların söz varlıklarına yerleşerek, deyim atasözü gibi anlamlandırmakta zorlandıkları söz varlığı ögelerinin öğreniminde de kolaylık sağlamaktadır (Bursalı ve Topçuoğlu Ünal, 2015).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Üçüncü bölümde araştırmanın deseni, araştırmanın veri grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi ile geçerlik ve güvenirlik başlıkları bulunmaktadır.

3.1 . Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, çeşitli dokümanların sistematik olarak toplanması, incelenmesi, yorumlanması ve analiz edilmesi yoluyla araştırma verisi elde etme yöntemidir (Sak, vd., 2021).

3.2. Araştırmanın Veri Grubu

Bu araştırmada analiz edilen veri grubu, basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme yönteminde, araştırma evrenindeki her bir birim örneğe dahil olma şansına eşit ve bağımsız şekilde sahiptir. Bu sayede, tüm örneklemin seçilme olasılığı aynıdır ve bir birimin seçilmesi, diğerlerinin seçilme olasılığını etkilemez (Karasar, 2009; Büyüköztürk, vd., 2010). Bu araştırmada, veri grubu TRT Çocuk kanalında yayımlanan "Rafadan Tayfa" çizgi filminin toplam 127 bölümünden rastgele seçilmiş 12 bölümünden oluşmaktadır. Çizgi filmin bölümlerinin konusu "Rafadan Tayfa" arkadaş grubunun yeni bir şeyler öğrenmeleri, birbirleri ve mahallede yaşayanlar ile ilişkileri ve yaşadıkları çatışmalardan meydana gelmektedir (Aydoğan ve Samur, 2021: 161).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öncelikle inceleme nesnesi olarak belirlenen çizgi filmin ilgili bölümleri tümüyle izlenmiştir. Ardından söz varlığı ve dil yapılarına göre çizgi film ikinci kez izlenmiştir. Bu araştırmanın verileri gözlem yoluyla toplanmıştır. Araştırmacı tarafından yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağlayacağı düşünülen söz varlığı unsurlarının

ve dil yapılarının bu çizgi filmin kaçıncı bölümünde yer aldığı dakikaları belirtilerek veriler toplanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın verileri, içerik analizi kullanılarak incelenmiştir. İçerik analizi, belirli kodlama kurallarıyla önceden kaydedilmiş metinlerin hem niceliksel hem de nitel olarak analiz edilmesi yöntemidir **(**Yıldırım, 2015: 105). Bu araştırmada, yabancı dil olarak Türkçe eğitimine katkı sağlayabileceği düşünülen cümleler, araştırmacı tarafından çizgi filmden tespit edilmiş ve bulgular bölümünde aynen yer almıştır. Daha sonra bu cümleler titizlikle incelenmiş, gerekli düzeltmeler yapılmış ve aynı kavram alanlarına giren kelimeler ortak başlıklar altında kategorize edilmiştir.

Veriler şu başlıklar çerçevesinde incelenmiştir;

- Bölümde yer alan deyimler
- Bölümde yer alan atasözleri
- Bölümde yer alan ikilemeler
- Bölümde yer alan kalıp (ilişkili) sözler
- Bölümde yer alan sıfatlar
- Bölümde yer alan zamirler
- Bölümde yer alan zarflar
- Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri
- Bölümde yer alan bağlaçlar
- Bölümde yer alan temel soru ifadeleri

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın geçerliği ve güvenirliği, çeşitli yöntemlerle sağlanmıştır. Veri toplama sürecinde, TRT Çocuk kanalının resmî web sitesinden elde edilen “Rafadan Tayfa” çizgi filmi bölümleri, dakika bazında belirlenerek analiz edilmiştir. Bu sayede, verilerin tutarlılığı ve tekrarlanabilirliği sağlanmıştır. Veri analizi aşamasında ise, çizgi filmin söz varlığı ve dil yapılarının belirlenmesinde Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nın belirlemiş olduğu standartlar (Türkiyemaarif, 2024) temel alınmıştır. Ayrıca

iki farklı dil uzmanından görüş alınarak, analizlerin objektifliği ve doğruluğu desteklenmiştir. Uzmanlar, çizgi filmdeki dil kullanımının yaş grubuna uygunluğu ve dil yapılarının karmaşıklığı gibi konularda detaylı değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Bu uzman görüşleri, araştırmanın bulgularının daha güvenilir hale gelmesini sağlamıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilmiş olan bulgulara yer verilmiştir. “Rafadan Tayfa” çizgi filmi süresi 12 ile 15 dakika arasında değişim gösteren ve 127 bölümden oluşan bir programdır. “Rafadan Tayfa” çizgi filminin incelenen 12 bölümü aşağıda yer almaktadır.

Resim 1: Rafadan Tayfa çizgi filminin başlangıcı

4.1.Rafadan Tayfa 1. Bölüm İncelemesi:

Tablo 1

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 1. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Ekmek Teknesi	1	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		ayak altında dolaşmak canı yanmak poz vermek ziyan olmak mideye indirmek boş durmamak haberi olmak adam gibi canı çıkmak işe yaramak boynunun borcu üstesinden gelmek idare etmek açlıktan ölmek hava kararmak elinden kurtulmak	Çiğnemeden yutulmaz	halis muhlis bitti bitti akşam akşam	Özür dilerim eyvah helal olsun yaşa kusura bakma aferin İyi misin? İyiyim Teşekkür ederim hay Allah Ne yapıyorsun?

Tablo 1 incelendiğinde çizgi filmin bu bölümünde 16 deyim, 1 atasözü, 3 ikileme ve 11 kalıp (ilişkili) söz kullanılmıştır. Kullanılan deyimler TDK deyimler sözlüğünde de yer almaktadır. Kalıp sözler, günlük konuşmalarımızda sıklıkla kullandığımız ifadelerdir.

Bölümde yer alan sıfatlar;

"bu köpek" (1.14- 1.20 sn)

"uslu köpek" (1.38 sn)

"son ekmek" (3.21 sn)

"yamuk şut" (3.41 sn)

"yarım ekmek" (3.52 sn)

"bu araba" (4.19 sn)

"yeni fırça" (5.54 sn)

"koca mahalle" (7.45 sn)

"minik köpek" (13.00 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

"Adı Yumak onun" (1.16 sn)

"Ben sonra çok üzüleceksin diye söylüyorum" (1.28 sn)

"Ben bakacağım" (1.31 sn)

"Biz işimize bakalım" (1.48 sn)

"Şimdi görürsün sen" (2.01 sn)

"Ver onu bana" (3.20 sn)

"Hep bunun yamuk şutundan oldu" (3.42 sn)

"Bende anlamadım" (3.46 sn)

"Sen havada yuttuğun yarım ekmeklerin parasını öde" (3.53 sn)

“Ben onlar ziyan olmasın diye yedim” (4.00 sn)

“O sana ayran yaparken bizde ne yapacağımızı düşünürüz” (4.11 sn)

“Bana bakın” (4.15 sn)

“Bizim suçumuz” (4.32 sn)

“Bizim görevimiz” (4.33 sn)

“Sen haklısın” (4.45 sn)

“Sen havada bir araba köfte ekmeği mideye indirmedin mi?” (4.47 sn)

“Sen hele hiç konuşma” (4.53 sn)

“Biz de boş durmadık” (5.34 sn)

“Ben de boyaları getirdim” (5.50 sn)

“Siz beni sınıyor musunuz?” (6.01 sn)

“Benim canım çıktı” (6.09 sn)

“Ben eve gidersem uyurum” (6.12 sn)

“Şu kurbağacık anahtarını verir misin?” (6.54 sn)

“Benim bu aletlerdeki …” (7.07 sn)

“Şuna bak” (7.18 sn)

“Şu haylaz” (7.25 sn)

“Anahtarı Basri amcanın bahçesine gömmesin bu?” (7.52 sn)

“Bizi mahveder” (8.27 sn)

“Nerede bu Yumak?” (9.08 sn)

“Yakalatacak bizi” (9.53 sn)

“Yine siz he” (10.18 sn)

“Ben şimdi size gösteririm” (10.27 sn)

“Ama … siz” (11.25 sn)

“Benim aslanım” (11.42 sn)

“Benim kadar delikanlı çıktın” (11.49 sn)

“Korkuttun bizi” (11.53 sn)

“Bugün onu biraz kızdırdık” (11.58 sn)

“Bugünlük bu kadar macera yeter” (12.08 sn)

“Ben demiştim” (12.19 sn)

“Ben akşam yemeğini kaçırdım” (12.36 sn)

“Ben Yumak” (12.53 sn)

“Ben evi olmayan minik bir köpeğim” (13.00 sn)

“Sizinle yaşayabilir miyim?” (13.03 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“Sonra çok üzüleceksin” (1.26 sn)

“Şimdi görürsün sen” (2.00 sn)

“Her zaman işe yaramıştır” (6.20 sn)

“Çok ama çok sessiz olacağız” (8.36 sn)

“Ben şimdi size gösteririm” (10.27 sn)

“Bugün onu biraz kızdırdık” (11.58 sn)

“Aslında en çok Akın’a teşekkür etmek lazım” (12.27 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

“Aslında en çok Akın’a teşekkür etmek lazım” (12.27 sn)

“Sen uykundan oldun ben akşam yemeğini kaçırdım” (12.34 sn)

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Çok ama çok sessiz olacağız” (8.36 sn)

“İyiyim abi ama Basri amca iyi değil” (11.55 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Niye getirdin bu köpeği yine?” (1.13 sn)

“Niye dolaşsın ki?” (1.36 sn)

“Nerede kalmıştık?” (1.46 sn)

“Gördün mü nasıl korktu?” (2.19 sn)

“Anlaşıldı mı?” (4.21 sn)

“Sen havada bir araba köfte ekmeği mideye indirmedin mi?” (4.46 sn)

“Bu ne?” (5.38 sn)

“Gerçekten mi?” (5.44 sn)

“Siz beni sınıyor musunuz?” (6.01 sn)

“Şu kurbağacık anahtarını verir misin?” (6.54 sn)

“Görebiliyor musun Akın?” (7.37 sn)

“Koca mahallede kaçacak başka yer bulamadın değil mi?” (7.46 sn)

“Ne yapacağız o zaman?” (8.28 sn)

“Öyle mi?” (8.44 sn)

“Nerede bu Yumak?” (9.08 sn)

“Anahtarı ne yaptı?” (9.20 sn)

“Ne yapıyorsun?” (9.30 sn)

“Ne yapıyorsunuz?” (9.54 sn)

“Tas kebabı mı?” (10.10 sn)

“Dördüncünüz nerede?” (10.19 sn)

“B planı mı vardı?” (10.31 sn)

“İyi misin?” (11.54 sn)

“Abi gidelim mi eve?” (12.02 sn)

“Yumak nerede?” (12.42 sn)

"Sizinle yaşayabilir miyim?" (13.03 sn)

4.2.Rafadan Tayfa 15. Bölüm İncelemesi

Tablo 2

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 15.Bölümünün Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Çember ve Taş	15	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		özen göstermek fikir yürütmek rolü olmak göz atmak burnunun dibine sokulmak dediği çıkmak ateş gibi fark etmek sürpriz yapmak içine su serpilmek birbirine düşmek		tamam tamam	Ne yapıyorsunuz? tebrikler pes doğrusu! Özür dilerim

Tablo 2 incelendiğinde bu bölümde 11 deyim, 1 ikileme, 4 kalıp (ilişkili) söz kullanılmıştır. Atasözüne rastlanmamıştır. Kalıp sözler, günlük hayatta karşımıza çıkan birçok durumda kullandığımız hazır kalıplardır.

Bölümde yer alan sıfatlar;

"büyük yanlış" (1.25 sn)

"sıradan taş" (2.25sn)

"kusursuz çember" (2.51 sn)

"doğru sorular" (3.27 sn)

"akla yatan fikir" (3.40 sn)

"kocaman göktaşı" (4.50 sn)

"son parça" (4.51 sn)

"karınca yuvası" (6.23 sn)

"dev medeniyet" (6.28 sn)

"uyduruk taş" (7.374 sn)

"düzgün çember" (9.49 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

"Siz ne yapıyorsunuz?" (1.21 sn)

"Seni büyük bir yanlıştan kurtarıyoruz" (1.23 sn)

"Bizi dinle" (1.33 sn)

"Şuna bak" (1.35 sn)

"Kaldırıp atıverdiniz beni" (1.51 sn)

"Biz her gün tam bu alanda burada top oynamıyor muyuz?" (2.34 sn)

"Sen hiç daha önce sahanın tam ortasında böyle bir taş gördün mü?" (2.40 sn)

"Toprağa bunun gibi kusursuz bir çemberde sen çiz bakalım" (2.53 sn)

"Ne bu çember ve taş?" (3.24 sn)

"Sanki sen fikir yürütmedin?" (3.37 sn)

"Korkuttun beni" (4.18 sn)

"Beni de" (4.19 sn)

"Sen göktaşı demiştin" (4.35 sn)

"Benim dediğim çıktı" (4.39 sn)

"Sen ne demiştin ki?" (4.41 sn)

"Bu göktaşı da küçüldükçe küçüldü ve bu büyüklükte bizim mahallemize düştü" (5.08 sn)

"Çemberi de kendisi düşerken mi çizdi?" (5.16 sn)

"Peki nerede bu gökbilimciler?" (5.29 sn)

"Senin polis sirenleri nerede?" (5.31 sn)

"Ben biliyorum" (5.46 sn)

"O taşın altında ne var biliyor musun?" (6.16 sn)

"Bu taşta o yuvanın girişini kapatmak için konulmuş" (6.31 sn)

"Bu durumda senin tünel karşı tarafa bile çıkamadan magma ile dolardı" (7.53 sn)

"O kadarını da ben mi düşüneyim?" (8.05 sn)

"Kızlar siz miydiniz?" (8.23 sn)

"Senin gözetleme deliğini, Akın'ın karınca medeniyetini…" (8.32 sn)

"Saatlerdir sizi izliyoruz" (8.45 sn)

"Size sürpriz yapalım dedik" (8.45 sn)

“Size futbol sahası çiziyorduk” (9.00 sn)

“Bizde saklandık” (9.10 sn)

“Yani o çemberi siz mi çizdiniz?” (9.13 sn)

“Bizi gözetleyen birileri de yok” (10.22 sn)

“Bizde yardım ederiz” (10.49 sn)

“Yumak sen miydin?” (12.00 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“Biz her gün tam bu alanda burada top oynamıyor muyuz?” (2.34 sn)

“Sen hiç daha önce sahanın tam ortasında böyle bir taş gördün mü?” (2.40 sn)

“Henüz değil ama bir fikrimiz var tabi” (3.31 sn)

“Al işte yine başlıyoruz” (3.34 sn)

“Ne ilgisi var şimdi” (3.54 sn)

“Şimdilik böyle kapatmışlar” (7.39 sn)

“Saatlerdir sizi izliyoruz” (8.45 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

Bulunmamaktadır.

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Henüz değil ama bir fikrimiz var tabi” (3.31 sn)

“Göktaşları atmosfere büyük olarak girer ama sürtünmenin etkisi ile yanarak parçalanırlar” (5.00 sn)

“Bu göktaşı da küçüldükçe küçüldü ve bu büyüklükte bizim mahallemize düştü” (5.08 sn)

“Hayır tabi ki” (5.18 sn)

“Ben de görüyorum ama o taşın altında ne var biliyor musunuz?” (6.15 sn)

“Hatta artık bir yuva değil dev bir medeniyet ve bu taşta o yuvanın girişini kapatmak için konulmuş” (6.26 sn)

“Bunu bizi gözetlemek isteyenler açmıştır ve yetkililer bunu fark edip deliği kapatmış” (7.18 sn)

“Dünyanın çekirdeği ve magma ne olacak Hayri?” (7.45 sn)

“Kamil’in göktaşını ve Mert’in polisiye macerasını da” (8.35 sn)

“İyi ama nasıl duydunuz?” (8.41 sn)

“Size bir sürpriz yapalım dedik ama buradan bir türlü ayrılmadığınız için bitiremedik” (8.52 sn)

“Orta sahanın yuvarlağını tam bitirmiştik ki Hayri ile Mert çıkageldi” (9.07 sn)

“Hem ne gözetleyen var ne de göktaşı” (10.51 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Siz ne yapıyorsunuz?” (1.21 sn)

“Ne yanlışı” (1.29 sn)

“Ne bu şimdi?” (1.49 sn)

“Neye?” (1.56 sn)

“Nasıl yani?” (2.13 sn)

“Biz her gün tam bu alanda burada top oynamıyor muyuz?” (2.34 sn)

“Sen hiç daha önce sahanın tam ortasında böyle bir taş gördün mü?” (2.40 sn)

“Ne bu çember ve taş?” (3.24 sn)

“Yani ne olduğunu biliyor musunuz?” (3.29 sn)

“Neydi peki?” (3.41 sn)

“Kâmil abi nerede?” (4.14 sn)

“Kâmil abi gazetelere baksak mı?” (4.22 sn)

“Sen ne demiştin ki?” (4.41 sn)

“Kocamandı da kalanı nereye gitti?” (4.53 sn)

“Çemberi de kendisi düşerken mi çizdi?” (5.16 sn)

“Peki nerede bu gökbilimciler?” (5.29 sn)

“Senin polis sirenleri nerede?” (5.31 sn)

“Neymiş bakalım?” (5.46 sn)

“Ne ilgisi var şimdi?” (5.54 sn)

“O taşın altında ne var biliyor musun?” (6.16 sn)

“Ne var?” (6.18 sn)

“Neyi peki?” (6.59 sn)

“Dünyanın çekirdeği ve magma ne olacak Hayri?” (7.45 sn)

“Kızlar siz miydiniz?” (8.23 sn)

“İyi ama nasıl duydunuz?” (8.41 sn)

“Niye ki?” (8.47 sn)

“Ne sürpriziymiş?” (8.57 sn)

“Nasıl yani?” (9.05 sn)

“Yani o çemberi siz mi çizdiniz?” (9.13 sn)

“Yumak sen miydin?” (12.00 sn)

4.3. Rafadan Tayfa 22. Bölüm İncelemesi

Tablo 3

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 22. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Uzay Yolculuğu	22	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		yola çıkmak sesi çıkmamak vız gelmek oyun oynamak aç kalmak karşı koymak aklına gelmek akıl yürütmek aklına yatmak pat diye el kaldırmak	Anca beraber kanca beraber Az veren candan çok veren maldan	dur dur anladım anladım tabi tabi	hazırız Hazır mısınız? hayret Merhaba yaşasın

Tablo 3 incelendiğinde bu bölümde 11 deyim, 3 ikileme ve 5 kalıp söz kullanılmıştır. Çizgi filmin bu bölümünde “Anca beraber kanca beraber” ve “Az veren candan çok veren malda” atasözleri kullanılmıştır.

Bölümde yer alan sıfatlar;

“basit işler” (3.47 sn)

“yerçekimsiz ortam” (6.33 sn)

“büyük adım” (9.47 sn)

“eski gazete” (12.16 sn)

“bu test” (3.25 sn-10.34 sn- 11.36 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

“Masa mı o ne ki?” (1.32 sn)

“Ben de bakacağım” (1.17 sn)

“Şu uzay aracında biz de olsaydık di mi ama?” (1.18 sn)

“Neden biz gitmeyelim” (2.24 sn)

“Sen ne dersin?” (2.36 sn)

“Ben mi?” (2.56 sn)

“Ben İstanbul’dan ta Ankara’ya gitmiş gelmiş insanım” (3.00 sn)

“Bana vız gelir” (3.06 sn)

“Herkes hazır mı?” (3.34 sn)

“Ben idmanlı sayılırım” (3.55 sn)

“Nasıl olur da hepimiz bu testi geçeriz?” (4.45 sn)

“Benim yöntemi mi taklit ettiniz di mi?” (4.56 sn)

“Ben buna anne yöntemi diyorum” (4.59 sn)

“Öğrendim ben bu işi” (5.51 sn)

“Bir bakarsınız ben de kaptan olurum ama uzay aracı kaptanı” (6.00 sn)

“Bizi kim kaldıracak?” (6.28 sn)

“Ben ikimize de toplarım” (6.58 sn)

“Şimdi beni iyi izleyin” (7.20 sn)

“Akın sen misin?” (8.26 sn)

“Benim” (8.35 sn)

“Ben dostum” (8.50 sn)

“Benden sana zarar gelmez” (8.51 sn)

“Bana güvenebilirsin” (8.54 sn)

“Biz dünyalıyız” (9.00 sn)

“Ben çok yoruldum bu testlerden” (9.18 sn)

“Bende” (9.21 sn)

“Onu biri söylememiş miydi?” (9.53 sn)

“Bu alakasız olmadı mı?” (10.06 sn)

“Açıkçası bu test konusunda bende emin değildim ama üzerinde iyice düşününce aklıma yattı” (10.34 sn)

“Sonra uzaya gidince yok ben ailemi özledim yok ben yapamıyorum demesin” (10.54 sn)

“Şimdi herkes odasına kapansın (11.08 sn)

“Bir gün boyunca hiç kimseyi görmeyeceğiz” (11.10 sn)

“Siz de mi buradaydınız?” (11.26 sn)

“Ben en fazla bir saat dayanabildim” (11.28 sn)

“Ben de” (11.29 sn)

“Ben sadece yarım saat dayanabildim” (11.31 sn)

“Bu test bizi oldukça zorladı” (11.36 sn)

“Bu çok eski bir gazeteymiş” (12.15 sn)

“Sen ne diyorsun tavuk için Hayri?” (12.55 sn)

Bu bölümde yer alan zarflar;

“Dünyaya en yukarıdan bakabilirdik” (1.23 sn)

“Ne kadar uzakta mesela?” (2.48 sn)

“Hadi o zaman önce şu testleri araştırmaya başlayalım” (3.12 sn)

“Merak etmeyin şimdi kaldıracağız sizi” (5.34 sn)

“Dur şimdi” (6.56 sn)

“Şimdi beni iyi izleyin” (7.20 sn)

“Sonra uzaya gidince yok ben ailemi özledim yok ben yapamıyorum demesin” (10.54 sn)

“Şimdi herkes odasına kapansın” (11.08 sn)

“Ben sadece yarım saat dayanabildim” (11.31 sn)

“Ne olacak şimdi?” (11.49 sn)

“Yine de bazen hayatta yapmak istediklerimiz için ailemizden ayrılmamız gerekebilir” (12.39 sn)

“Bazen ayrılık olabilir” (12.53 sn)

“Şimdi diyorum ki bir tavuk döner olsa ne güzel olurdu öyle değil mi?” (13.00 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

Dünyaya en yukarıdan bakabilirdik” (1.23 sn)

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Astronot olabilmemiz için bu testleri geçmemiz şart arkadaşlar çünkü bu testler uzayda yaşayıp yaşamayacağımızı gösterecek” (3.25 sn)

“Bir bakarsınız bende kaptan olurum ama uzay aracı kaptanı” (6.00 sn)

“Akıl ve mantık yürüttüm” (10.25 sn)

“Açıkçası bu test konusunda bende emin değildim ama üzerinde iyice düşününce aklıma yattı” (10.34 sn)

“Hem uzayı merak ediyorum gitmek istiyorum hem de istemiyorum” (10.39 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Şu uzay aracında bizde olsaydık di mi ama?” (1.18 sn)

“Masa mı o ne ki?” (1.32 sn)

“Nasıl oldu mu?” (1.45 sn)

“Nedenmiş o?” (1.48 sn)

“Neden biz gitmeyelim?” (2.23 sn)

“Sen ne dersin?” (2.36 sn)

“Uzay çok mu uzakta?” (2.40 sn)

“Ne kadar uzakta mesela?” (2.48 sn)

“Ne o korktun mu Hayricim?” (2.50 sn)

“Ben mi?” (2.55 sn)

“Korkmak mı?” (2.56 sn)

“Herkes hazır mı?” (3.34 sn)

“Ortam hazır mı Akın?” (3.39 sn)

“Uzayda ne yiyeceğiz?” (4.06 sn)

“Hazır mısınız? (4.25 sn)

“Nasıl olur da hepimiz bu testi geçeriz?” (4.45 sn)

“Ağzın kapalı olduğundan olabilir mi Hayricim?” (4.49 sn)

“Benim yöntemi mi taklit ettiniz di mi?” (4.56 sn)

“Efendim pat diye düşerim mi dedin?” (6.14 sn)

“Bizi kim kaldıracak?” (6.28 sn)

“Simitler nerede?” (7.40 sn)

“Peki nasıl konuşacağız?” (7.56 sn)

“Akın sen misin?” (8.24 sn)

“Uzaylıyla böyle mi tanışılır?” (8.45 sn)

“Onu biri söylememiş miydi?” (9.53 sn)

“Öyle mi?” (9.58 sn)

“Bu alakasız olmadı mı?” (10.06 sn)

“Sizde mi buradaydınız?” (11.26 sn)

“Ne olacak şimdi?” (11.49 sn)

“Gazete nerede?” (12.08 sn)

“O kadar testi boşuna mı yaptık?” (12.29 sn)

“Sen ne diyorsun tavuk için Hayri?” (12.55 sn)

4.4. Rafadan Tayfa 34. Bölüm İncelemesi

Tablo 4

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 34. Bölümünde Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Tiyatro Kulübü	34	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		taklidini yapmak elden geçirmek tuttuğunu koparmak işi başından aşkın olmak faydası olmak kendine gelmek ilgisini çekmek sırtı yere gelmemek göz gezdirmek sular seller gibi		neler neler tamam tamam	Eline sağlık aferin buyurun Hayırlı olsun Hoş geldiniz safalar getirdiniz

Tablo 4 incelendiğinde bu bölümde 10 deyim, 2 ikileme, 5 kalıp (ilişkili) söz kullanılmıştır. Çizgi filmin bu bölümünde atasözlerine rastlanmamıştır. Kullanılan deyimler, günlük hayatta sıkça kullandığımız deyimlerdir.

Bölümde yer alan sıfatlar;

"hızlı giriş" (6.50 sn)

"küçücük çocuk" (13.56 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

"Ben Mardin yazdım" (1.32 sn)

"Herkese onar puan" (1.33 sn)

"Ben nasıl kanıtlayayım şimdi size mirketi?" (2.15 sn)

"Sen ne yazdın Mert" (2.20 sn)

"Siz de hem bilmiyorsunuz hem bilene laf söylüyorsunuz" (2.24 sn)

"Şuraya bakın" (2.33 sn)

"Biz sadece elden geçirilmesi gerekenleri ayırdık" (2.54 sn)

"Ama bazılarının yırtığı söküğü var" (3.02 sn)

"Anlaşılan sizin işiniz başınızdan aşkın, biz sizi tutmayalım" (3.04 sn)

"Bizlik bir iş değil ki söküğü yırtığı ben nasıl dikeyim" (3.24 sn)

"Sen yeter ki yardım edecek ol abi" (3.28 sn)

"Elbet sana da uygun iş bulunur Hayri" (3.31 sn)

"Ben bakarım" (4.09 sn)

"Biz yıkanan kostümleri terasa asıp gelelim" (4.27 sn)

"Herkes gelip izler" (4.40 sn)

"Sonra öykü anlatmaya bu öyküyü de sahneye taşımaya hâkim olmalı" (5.32 sn)

"Siz ne fısıldaşıyorsunuz?" (5.48 sn)

"Ben de bu işte bir gariplik var diyorum" (6.46 sn)

"Bizimkiler nerede?" (9.07 sn)

"Herkes komedi izlemeyi sever" (9.27 sn)

"Merak etme sen" (9.52 sn)

"Siz bana güvenin" (9.57 sn)

"Şimdi herkes oyunun metnine bir göz gezdirsin" (11.16 sn)

"Hepsine mi?" (11.21 sn)

"Demek fotoğrafçı dedikleri yer burasıymış" (12.13 sn)

“Burası tabi” (12.15 sn)

“Bizim çırak yine fotoğrafa girdi galiba” (13.52 sn)

“Aferin size” (14.31 sn)

“Hepiniz çok iyiydiniz” (14.37 sn)

“Hepsini mi?” (15.03 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“Ben nasıl kanıtlayayım şimdi size mirketi?” (2.15 sn)

“Biz sadece elden geçirilmesi gerekenleri ayırdık” (2.54 sn)

“Abi az önce yönetmen diyordun” (5.16 sn)

“Sonra öykü anlatmaya bu öyküyü de sahneye taşımaya hâkim olmalı” (5.32 sn)

“Mahallenin sözü en çok dinlenen ve en iyi öykü anlatan kişisi” (10.53 sn)

“Hayri evladım ne konuştuk az önce?” (12.44 sn)

“Ama oyunda en çok ben konuşuyorum” (15.22 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

“Mahallenin sözü en çok dinlenen ve en iyi öykü anlatan kişisi” (10.53 sn)

“Ama oyunda en çok ben konuşuyorum” (15.22 sn)

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Ve zaman doldu” (1.08 sn)

“Ama bazılarının yırtığı söküğü var” (3.02 sn)

“Çünkü daha Hayri’yi tanımıyor” (7.18 sn)

“Nasıl olmuş ama?” (8.48 sn)

“Mahallenin sözü en çok dinlenen ve en iyi öykü anlatan kişisi” (10.53 sn)

“Ama oyunda en çok ben konuşuyorum” (15.22 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Bilmiyor musunuz?” (1.55 sn)

“Ben nasıl kanıtlayayım şimdi size mirketi?” (2.15 sn)

“Sen ne yazdın Mert?” (2.20 sn)

“Bizlik bir iş değil ki söküğü yırtığı ben nasıl dikeyim?” (3.24 sn)

“Bu kadar işi kim ayarlayacak?” (4.51 sn)

“Nasıl biri olmalı yönetmen?” (5.20 sn)

“Nasıl olmuş ama?” (8.48 sn)

“Bizimkiler nerede?” (9.08 sn)

“Tiyatro mu?” (9.15 sn)

“Bu ne bu?” (10.08 sn)

“Akın nereden buldun bunları?” (10.22 sn)

“Yönetmen mi?” (10.27 sn)

“Öykü anlatmayı bilecek sözünü dinletecek demediniz mi?” (10.42 sn)

“Öyle mi dedik?” (10.47 sn)

“Hayri evladım ne konuştuk az önce?” (12.44 sn)

“Fotoğraf makinesi şurada duracak demedik mi?” (12.48 sn)

“Ama nasıl olsa görünmüyor burada dursa ne olurdu?” (12.53 sn)

“Geziyor mu bu cihaz?” (13.12 sn)

“Doğru bir yerde durması lazım değil mi?” (13.14 sn)

“Nasıldım Basri amca?” (14.33 sn)

“Sahnede yıldız gibi parladım öyle değil mi?” (14.34 sn)

“Ne zaman hazır oluruz Basri amca?” (14.42 sn)

“Ezber mi?” (14.56 sn)

“Hepsine mi?” (15.03 sn)

“Ne oldu abi?” (15.04 sn)

“İki gün mü?” (15.30 sn)

4.5. Rafadan Tayfa 46. Bölüm İncelemesi

Tablo 5

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 46. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Büyük Sır	46	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		bir çuval inciri berbat etmek gözünü ayıramamak haber vermek aklına bir şey gelmek elinden kurtulmak söz vermek ipucu vermek ağzını sıkı tutmak uyku tutmamak dilini tutamamak meraktan çatlamak sözünü kesmek dev gibi zarar vermek		yok yok tamam tamam peki peki	tam isabet her zaman beklerim iyi geceler kusura bakma İyi misin? İyiyim yaşa!

Tablo 5 incelendiğinde çizgi filmin bu bölümde 14 deyim, 3 ikileme, 7 kalıp (ilişkili) söz kullanılmıştır. Bu bölümde atasözlerine rastlanmamıştır. Kullanılan deyimler, günlük hayatta kullandığımız deyimlerdir.

Bölümde yer alan sıfatlar;

"öz kardeş" (4.23 sn)

"küçücük ipucu" (4.48 sn)

"tek kelime" (8.33 sn)

"büyük sır" (12.16 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

"Sizin kiremitler az sonra yerle bir olacak" (1.13 sn)

"Senin gülle yere çakıldı Kâmil" (1.31 sn)

"Hayri beni vuramadıkça nasıl kızdı ama" (3.15 sn)

"Gözünü bir türlü senden ayıramadı" (3.19 sn)

“Sende niye haber vermiyorsun Mert?” (3.21 sn)

“Ben senin kardeşinim değil mi?” (4.19 sn)

“Bana da mı?” (4.41 sn)

“Seninle ilgili mi?” (4.52 sn)

“Onunla ilgili mi?” (4.54 sn)

“Sen Hayri abinin sırrını biliyorsun tabi” (5.14 sn)

“Sen kimden öğrendin?” (6.32 sn)

“Belki sen anlatırsın?” (6.40 sn)

“Sen en iyisi Hayriye sor” (6.57 sn)

“Sen beni mi takip ediyorsun?” (8.15 sn)

“Sırrını bana da anlatır mısın?” (8.50 sn)

“Önce ben geldim Kâmil” (9.56 sn)

“Sanki sizin evin kapısı” (10.03 sn)

“Ama ilk o başlattı” (10.39 sn)

“Ben duygulandım tabi” (10.44 sn)

“Biz şimdiki halini de biliyoruz Hayri abi” (10.55 sn)

“Bu beni hep duygulandırır” (12.02 sn)

“Büyük sır bu muydu?” (12.17 sn)

“Hadi gidip bizimkileri bulalım” (12.32 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“Sizin kiremitler az sonra yerle bir olacak” (1.13 sn)

“Şimdi görürsün sen” (1.53 sn)

“Her zaman beklerim Hayricim” (2.00 sn)

“Sabah okula gideceğiz” (5.10 sn)

“Şimdi bu musluk havuzu altı saatte dolduruyor” (5.49 sn)

“Önce ben geldim Kâmil” (9.56 sn)

“Görürsün yarın kocaman olup geleceğim.” (10.22 sn)

“Biz şimdiki halini de biliyoruz Hayri abi” (10.55 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

Bulunmamaktadır.

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Hayri beni vuramadıkça nasıl da kızdı ama.” (3.15 sn)

“Ama sır değil de masal anlatıyor gibisin.” (9.24 sn)

“Ama ilk o başlattı” (10.39 sn)

“İyi ama sakladığınız sır neydi?” (12.08 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Ne oldu Mert?” (2.52 sn)

“Bir de Akın vardı değil mi?” (2.58 sn)

“Sende niye haber vermiyorsun Mert?” (3.20 sn)

“Ne oldu?” (3.36 sn)

“Niye sustunuz?” (3.38 sn)

“Anlatmayacak mısınız?” (3.48 sn)

“Ben senin kardeşinim değil mi?” (4.19 sn)

“Bana da mı?” (4.41 sn)

“Neden dev?” (4.50 sn)

“Seninle ilgili mi?” (4.52 sn)

“İki musluk aynı anda açılırsa havuz kaç saatte dolar?” (6.01 sn)

“Sen kimden öğrendin?” (6.32 sn)

“Hayri mi anlattı?” (6.35 sn)

“Belki sen anlatırsın?” (6.40 sn)

“Anlatır mı dersin?” (7.03 sn)

“Sen beni mi takip ediyorsun?” (8.14 sn)

“Kim anlattı?” (8.28 sn)

“İyi misin?” (8.42 sn)

“Sırrını bana da anlatır mısın?” (8.50 sn)

“Kâmil niye kızdırıyorsun?” (10.35 sn)

“Sonra ne oldu?” (10.43 sn)

“Dev mi oldun?” (11.15 sn)

“İyi ama sakladığınız sır neydi?” (12.08 sn)

“Büyük sır bu muydu?” (12.17 sn)

4.6.Rafadan Tayfa 53. Bölüm İncelemesi

Tablo 6

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 53. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Zaman Tüneli	53	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		gözleri yaşarmak neye uğradığını şaşırmak rahatsızlık vermek gözünü açmak hakkını vermek boşa gitmek kendini kaptırmak	Yolcu yolunda gerek	canlı canlı kolay kolay apar topar	aferin İyi yolculuklar Bana müsaade sağ ol buyurun Geçmiş olsun Kutlarım yok artık! Merhaba Teşekkür ederim mutlu yıllar

Tablo 6 incelendiğinde bu bölümde 7 deyim, 1 atasözü, 3 ikileme ve 11 kalıp (ilişkili) söze ulaşılmıştır. Kullanılan ikilemeler, yapılış yönünden aynı kelimenin tekrarlanması sonucunda yapılmıştır.

Bölümde yer alan sıfatlar;

“gizli bilgi” (3.30 sn)

“büyük usta” (9.12 sn)

“küçük hediye” (12.15 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

“Senin yol epey uzun.” (2.02 sn)

“Haydi bana müsaade.” (2.06 sn)

“Mumlar burada hazır abi.” (2.21 sn)

“Merak etme ben kendine getiririm onu.” (2.31 sn)

“Nerede bizimkiler?” (3.26 sn)

“Buyurun sizi bekliyor.” (3.39 sn)

“Ben en çok onu merak ediyorum.” (5.16 sn)

“Sen arkana yaslan ve seçimi bana bırak.” (5.26 sn)

“Hayri ağlıyor musun sen?” (6.24 sn)

“Zaman yolculuğu kural bir; kimseyle konuşamazsın.” (6.57 sn)

“Bir şey mi saklıyor onlar?” (7.12 sn)

“Sen geçen hafta apar topar memlekete gidince bizim doğum günü hazırlığı boşa gitmişti.” (11.00 sn)

“Bende bir kitaptan okumuştum.” (11.13 sn)

“Ben zaman, yolculuk falan deyince kendimi kaptırmışım.” (12.02 sn)

“Bu da bizden küçük bir hediye.” (12.14 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“Senin yol epey uzun.” (2.02 sn)

“Bak şimdi heyecanlandım.” (5.35 sn)

“Ve işte bizim zamanımızdan binlerce yıl öncesi.” (6.04 sn)

“Çok ama çok önemli.” (7.08 sn)

“Yemeği andın hemen karnın guruldamaya başladı di mi?” (7.38 sn)

“Sırada çok önemli bir gün var.” (10.18 sn)

“Sen geçen hafta apar topar memlekete gidince bizim doğum günü hazırlığı boşa gitmişti.” (11.00 sn)

“Bugünü hiç ama hiç unutmayacağım.” (12.22 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

Bulunmamaktadır.

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Sizde bir haller var ama dur bakalım.” (3.51 sn)

“Ve işte bizim zamanımızdan binlerce yıl öncesi.” (6.04 sn)

“Çok ama çok önemli.” (7.08 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Niye geçemiyor muşum?” (2,59 sn)

“Deden nasıl oldu Kâmil abi?” (3.11 sn)

“Nerede bizimkiler?” (3.25 sn)

“Başvuru mu?” (4.02 sn)

“Nereye başvurmuşum?” (4.03 sn)

“Zaman yolculuğu için herhangi bir engeliniz var mı?” (4.25 sn)

“Zaman yolcusu mu?” (4.41 sn)

“İstediğimiz zamana gidebilir miyiz?” (5.00 sn)

“Nasıl yani?” (5.07 sn)

“Mesela yeryüzünün nasıl oluştuğunu görebilecek miyiz?” (5.08 sn)

“Niye?” (5.14 sn)

“Ne yapıyorlar ki?” (6.15 sn)

“Hayri ağlıyor musun sen?” (6.24 sn)

“Niye duygulandın ki?” (6.34 sn)

“Yoksa tanıdık birine mi benzettin?” (6.37 sn)

“Bir şey mi saklıyor onlar?” (7.12 sn)

“Yemeği andın hemen karnın guruldamaya başladı di mi?” (7.38 sn)

“Yine mi gidiyoruz?” (10.15 sn)

4.7.Rafadan Tayfa 63. Bölüm İncelemesi

Tablo 7

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 63.Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Bayram Mendilleri	63	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		hoş görmek sabaha kadar akan sular durmak fazla kaçırmak ziyaret etmek nefesi kesilmek ele geçirmek haber vermek rekor kırmak kapı kapı gezmek (dolaşmak) geç kalmak		paldır küldür tamam tamam	elinize sağlık bize müsaade zahmet etmişsin Teşekkür ederim Güle güle kullanın Berhudar olun Ayaklarınıza sağlık yaşa! İnşallah İyi bayramlar El öpenleriniz çok olsun sağol

Tablo 7 incelendiğinde bu bölümde 11 deyim, 2 ikileme ve 12 kalıp (ilişkili) söze ulaşılmıştır. Bu bölümde atasözüne rastlanmamıştır. Kalıp sözlerde, günlük hayatın akışında kullanılan ifadelerdir.

Bölümde ter alan sıfatlar;

"eski bayram" (2.14 sn)

"gizli mesaj" (6.19 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

"Bakma sen ona abi." (1.30 sn)

"Sende hemen karışsaydın kalabalığa abi". (1.43 sn)

"Daha öğrenmemiş ama şöyle bir gözüme baksa anlar o." (2.06 sn)

"Bize müsaade artık." (3.06 sn)

"Kendi elcağızlarımla işledim". (3.20 sn)

"Biz yarın amcamlarda olacağız." (3.54 sn)

“Bizde halamlara gideceğiz.” (3.56 sn)

“Benim adım atacak halim yok Kâmil.” (4.03 sn)

“O sabah erkenden çıkıyor kimse yetişemiyor hızına.” (4.31 sn)

“Siz nereye böyle?” (4.34 sn)

“Benimkinde de” (6.13 sn)

“Madem öyle mendilleri neden bize verdi?” (6.42 sn)

“Bizden de börek açmamızı istiyor herhalde.” (6.50 sn)

“Gelin benimle” (7.41 sn)

“Sizde koyun mendillerinizi” (7.45 sn)

“Onlarda çıkmak üzereydi.” (9.12 sn)

“Ne oluyor size böyle” (9.23 sn)

“Siz yürümeye devam edin.” (9.29 sn)

“Akın bu torba sadece bir günde mi doldu?” (10.51 sn)

“Dedim ben size çözerler.” (11.38 sn)

“Fatma nineniz hepimizi bayram yerine götürüyor.” (11.46 sn)

“Siz ne der ne isterseniz yaparız.” (12.18 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“Sende hemen karışsaydın kalabalığa abi”. (1.43 sn)

“Daha öğrenmemiş ama şöyle bir gözüme baksa anlar o.” (2.06 sn)

“Bayram günü dememiş sabaha kadar yeniden börek yapmıştık.” (2.26 sn)

“Biz yarın amcamlarda olacağız.” (3.54 sn)

“O sabah erkenden çıkıyor kimse yetişemiyor hızına.” (4.31 sn)

“Onlarda çıkmak üzereydi.” (9.12 sn)

“Bugün hediye edilenlerle sekiz oldu.” (10.32 sn)

“Akın bu torba sadece bir günde mi doldu?” (10.51 sn)

“Güneş batmadan önce tamirhaneye gelin.” (11.02 sn)

“Bugün bayram canım.” (12.21 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

Bulunmamaktadır.

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Daha öğrenmemiş ama şöyle bir gözüme baksa anlar o.” (2.06 sn)

“Akide şekerinin sarısı ile yeşili güzel. Kırmızıda kötü değil ama ben turuncu olanı tercih ederim.” (4.37 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Sonra ne oldu?” (1.17 sn)

“Ne olacak?” (1.18 sn)

“Kıymalı mıydı peynirli miydi?” (1.23 sn)

“Devirdiğin börek tepsilerini anlatıyordun değil mi?” (2.16 sn)

“Siz nereye böyle?” (4.34 sn)

“Niye öyle diyorsun Mert?” (6.23 sn)

“Fatma nine ve özel birim öyle mi?” (6.40 sn)

“Madem öyle mendilleri neden bize verdi?” (6.42 sn)

“Olur mu canım?” (6.54 sn)

“Olamaz mı yani?” (7.28 sn)

“Ne oluyor size böyle?” (9.23 sn)

“Tam nereye gelin diyor ki?” (10.10 sn)

“Annemler nerede biliyor musun?” (10.22 sn)

“Asıl mendil nerede?” (10.23 sn)

“Hangi mendil?” (10.27 sn)

“Kaç mendilin var ki?” (10.28 sn)

“Akın bu torba sadece bir günde mi doldu?” (10.51 sn)

“Mendilin ne özelliği var ki?” (10.58 sn)

“Sakın geç kalmış olmayalım?” (11.14 sn)

“Bayram yeri mi?” (11.49 sn)

“Kâğıt helva da yeriz öyle değil mi?” (12.13 sn)

4.8.Rafadan Tayfa 71. Bölüm İncelemesi

Tablo 8

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 71.Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Tulumbacılar	71	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		yüzünü kara çıkarmak	Anca beraber	eyvah eyvah	vay başımıza gelenler
		yüreği kaldırmamak	kanca beraber	vah vah	Eline sağlık
		içi rahat etmek		çıtır çıtır	yaşa!
		tur atmak		alıştıra alıştıra tabi tabi	helal olsun
		şaka yapmak		öyle öyle marş marş	İyi misiniz?
		işini görmek		yavaş yavaş	İyiyiz
		sipariş vermek			aferin
		kulak vermek			Kolay gelsin
		sırtına almak			sağ ol

Tablo 8 incelendiğinde çizgi filimin bu bölümde 9 deyim, 8 ikileme, 9 kalıp (ilişkili) söze rastlanmıştır. Çizgi filmin bu bölümünde bir adet atasözü bulunmaktadır.

Bölümde yer alan sıfatlar;

"maket ev" (4.13 sn)

"tarihi meslek" (7.52 sn)

"taze yoğurt" (11.22 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

"Sabah herkesten önce çıkmış evden." (1.18 sn)

"Bunun altından bir tek sen kalkarsın demiş." (1.37 sn)

"Akşam görecektiniz siz onu başını kitaptan kaldırmadı." (2.03 sn)

"Olan yine bize olacak." (2.22 sn)

"Tamam, Mert böyle zamanlarda fazla titizdir ama bize de kıyamaz sonuçta." (2.34 sn)

"İtfaiyecilik haftası kutlamaları için önemli bir görev bizi bekliyor." (2.54 sn)

"Akın yoksa sen istemiyor musun?" (3.20 sn)

"Çoğu zaman bu iş için mahallenin delikanlıları gönüllü olurmuş." (3.44 sn)

"Bizde zor bir şey sanmıştık abi." (4.02 sn)

“Neredeyse bende inanıyordum.” (4.45 sn)

“Merak etme ustam biz hallederiz.” (6.04 sn)

“Size birer su tulumu yaptırdık.” (6.47 sn)

“Helal olsun sana” (7.44 sn)

“Siz tarihi bir mesleği canlandıracaksınız.” (7.51 sn)

“Bizde öyle taşırız arkadaş.” (8.18 sn)

“Gel bak bizimkiler tulumbacı olmuş.” (9.49 sn)

“Sizin neyinize tulumbacı olmak” (11.07 sn)

“Size düşmez böyle işler.” (11.16 sn)

“Hadi size kolay gelsin çocuklar.” (12.35 sn)

“Bizde gidelim artık ninem.” (12.38 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“Sabah herkesten önce çıkmış evden.” (1.18 sn)

“Şimdi kim bilir neler planlamıştır?” (2.00 sn)

“Akşam görecektiniz siz onu başını kitaptan kaldırmadı.” (2.03 sn)

“Akın yoksa sen istemiyor musun?” (3.20 sn)

“Şimdinin itfaiyecileri desene” (3.40 sn)

“Çoğu zaman bu iş için mahallenin delikanlıları gönüllü olurmuş.” (3.44 sn)

“Şimdi içim rahatladı.” (4.04 sn)

“Bir tulumbacı her zaman göreve hazır olmalı.” (5.12 sn)

“Akşam ne olacak?” (5.27 sn)

“İşte şimdi yandığımızın resmidir.” (5.38 sn)

“Nasıl çalışacak bu sandık?” (6.27 sn)

“Kâmil gösteriyi izleyen bunlar nasıl tulumbacı takımı demez mi?” (7.18 sn)

“Önce alkış ve tebrikleri kabul eder sonra da maket evdeki söndürme çalışmasına geçeriz.” (7.33 sn)

“Bak şimdi tulumbacı takımı gibi konuşmaya başladınız.” (7.44 sn)

“Sonra gelir alırız Saadettin usta.” (8.58 sn)

“Önce sorduklarıma cevap verin bakayım.” (11.25 sn)

“Şimdi bu güzel sohbeti bölmek gibi olmasın ama” (12.27 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

Bulunmamaktadır.

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Önce alkış ve tebrikleri kabul eder sonra da maket evdeki söndürme çalışmasına geçeriz.” (7.33 sn)

“Şimdi bu güzel sohbeti bölmek gibi olmasın ama” (12.27 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Durum ne kadar ciddi?” (1.17 sn)

“Gerçekten mi?” (1.22 sn)

“İtfaiyecilik haftası ile ilgili değil mi?” (1.25 sn)

“Başka ne demiş?” (1.47 sn)

“Şimdi kim bilir neler planlamıştır?” (2.00 sn)

Akın yoksa sen istemiyor musun?” (3.20 sn)

“Ne diyorsunuz?” (4.27 sn)

“Böyle bir gösteri güzel olmaz mı?” (4.28 sn)

“Şaka yapıyorsun değil mi?” (4.55 sn)

“Ne oldu Kâmil?” (5.24 sn)

“Nasıl çalışacak bu sandık?” (6.27 sn)

“Peki, okulun bahçesinde suyu nereden bulacağız abi?” (6.39 sn)

“Bir de onları mı taşıyacağız?” (6.50 sn)

“Kâmil gösteriyi izleyen bunlar nasıl tulumbacı takımı demez mi?” (7.18 sn)

“Hadi Mert davetiye mi bekliyorsun?” (8.20 sn)

“Mâni mi?” (8.32 sn)

“Nasıl tulumbacı olmuşlar?” (9.51 sn)

“Tulumbacı sandığı mı?” (10.00 sn)

“İyisiniz di mi?” (10.58 sn)

“Taze yoğurt mu o?” (11.22 sn)

“Her telefondan mı?” (12.17 sn)

4.9.Rafadan Tayfa 87. Bölüm İncelemesi

Tablo 9

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 87. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Rafadan Münazara	87	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		gözünden yaşlar boşanmak kuyruğa girmek karar vermek yabana atmak gelip çatmak uygun bulmak ısrar etmek kaleme almak aklında kalmak hafife almak		hüngür hüngür uzun uzun bol bol	yaşa! buyur Başarılar dilerim aferin

Tablo 9 incelendiğinde bu bölümde 10 deyim, 3 ikileme, 4 kalıp (ilişkili) söze ulaşılmıştır. Atasözüne rastlanmamıştır. İkilemeler, yapılışı yönünden aynı kelimenin tekrarlanması sonucu yapılmıştır.

Bölümde yer alan sıfatlar;

“büyük komedi” (1.17 sn)

“komik film” (3.10 sn)

“sessiz yer” (4.30 sn)

“tarihi yolculuk” (10.11 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

“Bu film herkesin dilinde.” (1.05 sn)

“Ben bu film için tam üç gündür sıra bekliyorum arkadaş.” (1.18 sn)

“Benim daha iyi bir fikrim var.” (1.39 sn)

“Ben bu film için ne kadar yer gezdim biliyor musun?” (2.08 sn)

“Bu filmi izlemek için herkes kuyruğa girmiş.” (2.24 sn)

“Kaç zamandır gazete ve dergiler bu filmi yazıyor.” (2.24 sn)

“Çıkar şu filmi” (2.35 sn)

“Ben bir tercih yapacak olsam okuduğum yazılara göre karar verirdim” (3.23 sn)

“Fakat bu araştırmanın doğruluğu tartışılır.” (3.47 sn)

“Güldürme beni.” (3.56 sn)

“O zaman yeri ve zamanı siz seçin.” (4.12 sn)

“Biz yılların savunma oyuncusuyuz Mert.” (5.10 sn)

“Sen beni bir de sahada gör.” (5.22 sn)

“Nereden çıktı o gözlük?” (5.34 sn)

“Sen bu listedekilerle ilgilen ben de diğer malzemeleri hazırlayayım.” (5.45 sn)

“Benim işim senden acele” (6.18 sn)

“Ben mi zorda kaldım?” (6.24 sn)

“Görürsün sen” (6.28 sn)

“Sizin de bize hakemlik yapmanızı istiyoruz.” (7.04 sn)

“Biz ne anlarız hakemlikten” (7.09 sn)

“Sizin adil bir karar vereceğinizden şüphemiz yok.” (7.12 sn)

“Sizden daha iyi hakem mi bulacağız?” (7.40 sn)

“Bu iş burada çözülecek.” (7.55 sn)

“Biz gezginler ismini uygun bulduk.” (8.12 sn)

“Bizde kitap kurtlarını seçtik.” (8.15 sn)

“Bazıları bunu anlamamakta ısrar ederek büyük bir komedi sergiliyor.” (9.01 sn)

“Hayri kostümü ile bizi tarihi bir yolculuğa çıkardı.” (10.09 sn)

“Bu kavuk sana pek yakışmış.” (10.14 sn)

“Herkes sakinleştiğine göre artık sonucu açıklayabiliriz.” (11.31 sn)

“Ama biz kazandık değil mi Saadettin usta?” (11.44 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“Ben bu film için tam üç gündür sıra bekliyorum arkadaş.” (1.18 sn)

“Sona kalanın filmi sonra izlenir.” (1.44 sn)

“Kaç zamandır gazete ve dergiler bu filmi yazıyor.” (2.24 sn)

“Biraz daha uğraşırsanız video bozulacak.” (2.31 sn)

“Önce hangi filmi izleyeceğimize karar vermeye çalışıyorlar.” (2.46 sn)

“Okumak öğrenmenin en iyi yoludur.” (3.58 sn)

“O zaman yeri ve zamanı siz seçin.” (4.12 sn)

“Bu öğleden sonra tamirhanenin bahçesinde” (4.15 sn)

“O zaman Büyük Komedinin öğleden sonraki gösterimine yetişelim.” (4.54 sn)

“Şimdi hangi filmi önce seyredeceğiz?” (13.01 sn)

“Bak şimdi gönlümü kazandın.” (13.30 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

“Okumak öğrenmenin en iyi yoludur.” (3.58 sn)

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Fakat bu araştırmanın doğruluğu tartışılır.” (3.47 sn)

“İyi ama kaseti sadece birkaç saatliğine kiraladım.” (4.38 sn)

“Ama sevdiğim filme sataşıyor Basri amca.” (9.11 sn)

“Böyle bir seyahate belki hiçbirimiz çıkamayacak ama Seyahatname gibi kitaplar sayesinde oralar hakkında bilgi sahibi olabiliriz.” (11.05 sn)

“Ama biz kazandık değil mi Saadettin usta?” (11.44 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Niye yanında soğan mı veriyorlar?” (1.10 sn)

“Neymiş?” (1.42 sn)

“Olur mu öyle şey canım?” (1.51 sn)

“Ben bu film için ne kadar yer gezdim biliyor musun?” (2.08 sn)

“Nedenmiş o?” (3.28 sn)

“Neler oluyor?” (4.08 sn)

“Söylesene Sevim nereye gidiyoruz?” (4.26 sn)

“İzleriz değil mi?” (4.46 sn)

“Nereden çıktı o gözlük?” (5.34 sn)

“Olacak iş mi evladım?” (7.07 sn)

“Takımlar kendileri için isim belirledi mi?” (8.09 sn)

“Anlaşıldı mı?” (8.32 sn)

“Aklında bir tek onlar mı kaldı Hayri?” (11.00 sn)

“Ama biz kazandık değil mi Saadettin Usta?” (11.44 sn)

“Sanki sözleşmiş gibi değil mi?” (12.15 sn)

“Ne olacak şimdi?” (12.18 sn)

“Oldu mu?” (12.56 sn)

“Şimdi hangi filmi önce seyredeceğiz?” (13.01 sn)

“Ne o Kâmil yoksa Büyük Komediden vaz mı geçtin?” (13.14 sn)

4.10.Rafadan Tayfa 93. Bölüm İncelemesi

Tablo 10

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 93. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Dünya Kupası	93	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		bir araya gelmek taş gibi söz dinlemek neye uğradığını bilememek (şaşırmak)	Bir elin nesi var iki elin sesi var	küt küt karşı karşıya	aferin buyurun helal olsun sağ ol

Tablo 10 incelendiğinde çizgi filmin bu bölümde 4 deyim, 1 atasözü, 2 ikileme ve 4 kalıp (ilişkili) söze ulaşılmıştır. Kullanılan deyimler, günlük hayatta kullandığımız deyimlerdir.

Bölümde yer alan sıfatlar;

“son pozisyon” (2.57 sn)

“iyi futbolcu” (9.02 sn)

“sarı kart” (11.38 sn)

“kırmızı kart” (11.42 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

“Bence bir gol daha atacağız.” (2.18 sn)

“Ben bir şey yapmadım.” (2.33 sn)

“Radyo sustu sende sustun Kâmil.” (2.50 sn)

“Asıl heyecanını bizim dünya kupası maçında yaşayacağız.” (2.52 sn)

“Ben hala o son pozisyonu merak ediyorum Mert.” (2.57 sn)

“Hepimiz çok heyecanlandık ama sen biraz abarttın Kâmil.” (3.01 sn)

“Burası gerçek bir futbol sahasına dönüşecek mi acaba çok merak ediyorum.” (3.33 sn)

“Ben boya bulabilirim.” (4.08 sn)

“Kale direkleri de benim işim tabi ki de.” (4.10 sn)

“O zaman herkes iş başına.” (4.13 sn)

“Helal olsun sana.” (5.10 sn)

“Aferin size.” (6.44 sn)

“Burası gerçek bir futbol sahasına dönüşmüş.” (6.46 sn)

“Biz ne güne duruyoruz.” (6.55 sn)

“Evet herkes bana kırmızı kartçı Basri derdi.” (7.17 sn)

“Bende en az sizin kadar heyecanlandım.” (7.54 sn)

“Biz Akınla aynı takımdayız.” (8.45 sn)

“Siz aynı takımsanız biz zaten Mertle aynı takımız.” (8.46 sn)

“Siz mi yaptınız?” (9.11 sn)

“Size iyi transferler.” (9.27 sn)

“Sakın bize teklif etmeyin.” (9.28 sn)

“Biz top oynamayı bilmiyoruz.” (9.30 sn)

“Bizde şaşırdık.” (11.41 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“O zaman herkes iş başına.” (4.13 sn)

“Bugün çok şanslıyız.” (4.36 sn)

“Evet şimdi daha sağlam oldu.” (6.39 sn)

“Basri amca aynı zamanda Orta Doğu ve Balkanların en hızlı kart çeken hakemiydi.” (7.25 sn)

“Bende en az sizin kadar heyecanlandım.” (7.54 sn)

“Hadi bakalım siz bugün antrenmanınızı yapın yarın akşam üstü final maçı oynayacaksınız.” (7.46 sn)

“Şimdi kaleci ile karşı karşıya” (12.15 sn)

“Hakeme itirazlar var ama karar değişmeyecek her zamanki gibi.” (12.38 sn)

“Durum şimdi 1-1 sayın dinleyiciler.” (12.59 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

“Basri amca aynı zamanda Orta Doğu ve Balkanların en hızlı kart çeken hakemiydi.” (7.25 sn)

“Bende en az sizin kadar heyecanlandım.” (7.54 sn)

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Hepimiz çok heyecanlandık ama sen biraz abarttın Kâmil.” (3.01 sn)

“Her yer yıkıldı ama Hayri hala ayakta.” (6.27 sn)

“Basri amca aynı zamanda Orta Doğu ve Balkanların en hızlı kart çeken hakemiydi.” (7.25 sn)

“Şımarmak yok ama.” (7.44 sn)

“Hadi ama o kadar zor bir oyun değil.” (9.32 sn)

“Bütün yukarı mahalle hakem Basri’nin karşılaşmayı başlatacak düdüğü çalmasını bekliyor ve heyecan zirvede. (10.26 sn)

“Ve maç hakemin düdüğü ile tekrar başladı.” (12.06 sn)

“Mert yerde ve hakem Basri penaltıyı çaldı.” (12.19 sn)

“Hakeme itirazlar var ama karar değişmeyecek her zamanki gibi.” (12.38 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Bir kilo penaltı mı?” (1.58 sn)

“Bitti mi?” (2.01 sn)

“Ne durumda?” (2.02 sn)

“Nasıl gidiyor maç?” (2.03 sn)

“Yeniyor muyuz?” (2.07 sn)

“Kaç sıfır öndeyiz?” (2.08 sn)

“Kim attı golü?” (2.09 sn)

“Ne yaptın Hayri?” (2.29 sn)

“İlyas golü attı mı ki?” (3.00 sn)

“Akın nerede kaldı?” (3.13 sn)

“Hayri ne yaptı acaba?” (5.37 sn)

“Maç ne zaman?” (6.50 sn)

“Biz ne güne duruyoruz?” (6.55 sn)

“Hakeminiz mi eksik?” (6.53 sn)

“Basri amca mı hakem?” (7.05 sn)

“Kırmızı kartçı Basri mi?” (7.21 sn)

“Bütün bunlar gerçek mi?” (7.32 sn)

“Öyle değil mi Mert?” (8.50 sn)

“Siz mi yaptınız?” (9.11 sn)

4.11.Rafadan Tayfa 102. Bölüm İncelemesi

Tablo 11

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 102. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Kuraklık	102	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		ağzı sulanmak akıp gitmek ucuz atlatmak ders almak boşa gitmek ilaç gibi gelmek hasret kalmak	Damlaya damlaya göl olur Su akar yatağını (yolunu) bulur	kana kana oluk oluk az çok sulu sulu	sağ olun eyvah! yaşasın Elinize sağlık aferin dostlar sağ olsun

Tablo 11 incelendiğinde bu bölümde 7 deyim, 4 ikileme, 6 kalıp (ilişkili) söze rastlanmıştır. Bu bölümde “Damlaya damlaya göl olur” ve “Su akar yatağını(yolunu) bulur” atasözleri kullanılmıştır. Kullanılan kalıp (ilişkili) sözler, günlük hayatta sıkça kullanılan ifadelerdir.

Bölümde yer alan sıfatlar;

“bir damla su” (3.32 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

“Çıkar şunu” (1.24 sn)

“Bizde susamışsındır diye su getirdik Basri amca.” (1.45 sn)

“Bakın çocuklar size bir şey anlatacağım.” (2.01 sn)

“Hani bana hani bana” (2.33 sn)

“Sende susadın değil mi oğlum?” (2.45 sn)

“Bu kuraklıkta kim susamaz ki?” (2.51 sn)

“Bizimkiler ne yaptı acaba?” (3.37 sn)

“Orada karınca yuvası var dikkatli ol.” (3.47 sn)

“Ben susadım.” (4.02 sn)

“Bende susadım.” (4.03 sn)

“Kuraklık bitirdi bizi.” (4.26 sn)

“Bizde kana kana içsek.” (4.39 sn)

“Ben gelemem.” (5.00 sn)

“Akın bizi çağırıyormuş.” (5.24 sn)

“Benim baraj doldu arkadaş.” (6.45 sn)

“Benim bir planım var.” (7.11 sn)

“Karıncalarla birlikte buraya büyük bir baraj yapacağız.” (7.35 sn)

“Buraya odaklanın.” (7.44 sn)

“Onu da yaparız Kâmilcim.” (8.07 sn)

“Siz yeter ki isteyin.” (8.09 sn)

“Herkesi hayran bırakacağız.” (8.10 sn)

“Herkes iş başına” (8.46 sn)

“Bunu da diktik mi bitiyor.” (10.39 sn)

“Senin de ellerine sağlık Sevim abla.” (10.53 sn)

“Sende bugün çok iyi çalıştın.” (10.58 sn)

“Bende bittim.” (11.13 sn)

“Siz geldiniz su gelmedi.” (12.25 sn)

“Siz geldiyseniz su neden gelmedi?” (12.28 sn)

“Bu gidişle burası çöl olacak.” (13.06 sn)

“Ben şimdiden bir tane görüyorum sanırım.” (13.16 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“Bugün su tankeri gelecekti.” (3.18 sn)

“Sende bugün çok iyi çalıştın.” (10.58 sn)

“Ben şimdiden bir tane görüyorum sanırım.” (13.16 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

Bulunmamaktadır.

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Mahalleli bir sürü fidan bağışladı ama su olmadan fidanları dikemeyiz.” (3.13 sn)

“Yaşasın ama fazla vaktimiz yok hızlı olmalıyız.” (8.42 sn)

“Zaman yetmez sanmıştım ama baksanıza bitti.” (10.41 sn)

“Evet ama fidanlar kuruyacak.” (12.56 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Şu mu?” (1.25 sn)

“Mert bizde fidan diksek mi?” (2.17 sn)

“Bu kadar su nereye gitti?” (2.28 sn)

“Sende susadın değil mi oğlum?” (2.45 sn)

“Bu kuraklıkta kim susamaz ki?” (2.51 sn)

“Suyu nereden buldun?” (2.59 sn)

“O çukurlar niçin?” (3.24 sn)

“Bizimkiler ne yaptı acaba?” (3.37 sn)

“Deve mi?” (4.16 sn)

“Ne oldu Mert?” (4.48 sn)

“Akın ne oldu?” (6.13 sn)

“Nasıl?” (7.25 sn)

“Ne diyorsunuz?” (7.42 sn)

“Karınca yuvası mı? Nerede?” (7.45 sn)

“O kadar su boşa mı gidecek yani?” (8.21 sn)

“Barajımızın ismi ne olacak?” (11.16 sn)

“Bir sorun mu var acaba?” (12.13 sn)

“Siz geldiyseniz su neden gelmedi?” (12.28 sn)

“Su gelmediyse siz neden geldiniz?” (12.31 sn)

“Ne olacak bu kadar fidan?” (12.44 sn)

“Niye?” (13.06 sn)

4.12.Rafadan Tayfa 114. Bölüm İncelemesi

Tablo 12

Rafadan Tayfa Çizgi Filminin 114. Bölümündeki Söz Varlığı Unsurları

Çizgi Film Bölüm Adı	Bölüm	Söz Varlığı Unsurları			
Yaşlı Çınar	114	Deyimler	Atasözü	İkilemeler	Kalıp (İlişkili) Sözler
		bal gibi göz yummamak pes etmek ne olur ne olmaz başına güneş geçmek farkına varmak işe yaramak piknik yapmak lafa dalmak faydası olmak yüzünden düşen bin parça olmak	Korkunun ecele faydası yoktur	durun durun	Merhaba yok daha neler İyi akşamlar hayırdır yaşasın

Tablo 12 incelendiğinde bu bölümde 11 deyim, 1 atasözü, 1 ikileme ve 5 kalıp (ilişkili) söze ulaşılmıştır. Kullanılan ikileme, yapılışı yönünden aynı kelimenin tekrarlanması sonucu yapılmıştır. Deyimler ise günlük hayatta sıklıkla kullanılabilecek türden deyimlerdir.

Bölümde yer alan sıfatlar;

"yaşlı çınar" (1.48 sn)

"kumdan kale" (5.39 sn)

"küçük fidan" (12.01 sn)

Bölümde yer alan zamirler;

"İşte bu" (1.15 sn)

"Hayri abi nasıl avladım seni ama?" (1.17 sn)

"Bence auttu." (1.24 sn)

"Üzgünüm ama bana da öyle göründü Akın." (1.25 sn)

"İşin aslı bende gol sandım." (1.30 sn)

"Ben baya acıktım." (2.25 sn)

"Şuradaki ne abi?" (2.50 sn)

"Bence bu bir dürbün." (3.30 sn)

"Biz onsuz ne yaparız?" (4.34 sn)

"Şimdi biz nerede oynayacağız?" (4.50 sn)

"Senin daha iyi bir fikrin var mı?" (5.25 sn)

"Seninkinden kolay en azından." (5.43 sn)

"Benden bu kadar artık arkadaşlar." (7.37 sn)

"Hep senin vidaladığın yerler yüzünden." (8.17 sn)

"Ben sana demiştim tornavida öyle tutulmaz diye." (8.18 sn)

"Ne yapacağız biz şimdi?" (8.27 sn)

"Bu işe yarayabilir aslında." (9.19 sn)

"Bu akşam Rafadan Tayfa olarak sizlere yaşlı çınarı anlatan özel bir gösteri hazırladık." (10.08 sn)

"Bugün çınarın oraya gidip bakalım mı?" (12.36 sn)

"Bu harika." (13.55 sn)

Bölümde yer alan zarflar;

“İnşaat ya da yol yapmadan önce arazinin uygunluğunu tespit etmek için kullanılan bir alet.” (4.10 sn)

“Ne yapacağız biz şimdi?” (8.27 sn)

“Bu akşam Rafadan Tayfa olarak sizlere yaşlı çınarı anlatan özel bir gösteri hazırladık.” (10.08 sn)

“Bugün çınarın oraya gidip bakalım mı?” (12.36 sn)

Bölümde yer alan karşılaştırma ifadeleri;

Bulunmamaktadır.

Bölümde yer alan bağlaçlar;

“Hayri abi nasıl avladım seni ama?” (1.17 sn)

“Üzgünüm ama bana da öyle göründü Akın.” (1.25 sn)

“Kesilecek mi? Ama o ağaç yıllardır burada.” (4.30 sn)

“Ama hayat bazen böyle işte.” (4.43 sn)

“Yorulduk ama iyi çalıştık arkadaşlar.” (7.45 sn)

“Orası öyle ama insanlar bunun farkına varmıyor maalesef.” (9.09 sn)

Bölümde yer alan temel soru ifadeleri;

“Gördünüz mü?” (1.31 sn)

“Cevabı mı?” (2.07 sn)

“Neymiş o?” (2.08 sn)

“Şuradaki ne abi?” (2.50 sn)

“Yeşil renkli olan mı?” (2.54 sn)

“Bu dürbün ne işe yarıyor?” (4.04 sn)

“O ne demek?” (4.09 sn)

“İnşaat mı? Ne inşaatı?” (4.17 sn)

“Kesilecek mi?” (4.31 sn)

“Biz onsuz ne yaparız?” (4.34 sn)

“Şimdi biz nerede oynayacağız?” (4.50 sn)

“Ne yapacağız biz şimdi?” (8.27 sn)

“Neler oluyor burada çocuklar?” (8.30 sn)

“Her şey yolunda mı?” (8.31 sn)

“Köprü mü? Ne köprüsü?” (8.42 sn)

“Öyle mi?” (10.34 sn)

“Nasıl yani?” (10.41 sn)

“Bugün çınarın oraya gidip bakalım mı?” (12.35 sn)

“İyi de bu nasıl oldu?” (13.47 sn)

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilmiş olan bulguların sonuçlarına yer verilmiştir. Ayrıca araştırma bulguları alt problemlere göre tartışılmıştır. Son olarak ise yapılacak olan diğer araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada TRT Çocuk kanalında yer alan 6-10 yaş grubu çocuklara hitap eden yerli çizgi film söz varlığı ve dil yapıları açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda "Rafadan Tayfa" çizgi filmindeki deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp (ilişkili) sözler araştırılmıştır. Ayrıca dil yapıları açısından sıfatlar, zamirler, zarflar, karşılaştırma ifadeleri, bağlaçlar ve temel soru ifadelerinin belirlenmesi de amaçlanmıştır.

Çizgi filmlerin çocukların dil öğrenimine çizgi filmde bulunan karakterler aracılığıyla katkı sağladığı görülmektedir. Bu çalışmada da dil öğretimi çizgi filmin ana kahramanları olan Mert, Akın, Hayri ve Kâmil üzerinden yapılmıştır. Çocuklar çizgi filmleri severek izlediğinden dolayı çizgi filmdeki karakterin kullandığı kelimeleri daha çok dikkate etmekte ve bu sayede de günlük hayatında da bu kelimeleri kullanmaktadır. Kurt (2014), yapmış olduğu araştırmada çocukların çizgi film karakterleriyle özdeşim kurdukları, karakterler tarafından tekrar edilen kelimeleri daha fazla hatırladıkları sonucuna varmıştır.

İncelenen "Rafadan Tafa" çizgi filmlerinin bölümlerinde sıfat, zamir, zarf, bağlaç ve temel soru ifadeleri sıkça kullanılırken; deyim, ikileme ve kalıp (ilişkili) sözlerin de sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir. Ancak atasözü ve karşılaştırma ifadeleri gibi dil yapılarının kullanımı daha az sayıdadır.

İncelenen "Rafadan Tayfa" çizgi filminin ilgili bölümlerinde toplam 9 adet atasözüne rastlanmıştır. İncelenen ilgili bölümlerde ise tekrar eden atasözü "*Anca beraber kanca beraber"* sözüdür. Bursalı ve Topçuoğlu Ünal (2015), yapmış oldukları araştırmada 5 adat çizgi film incelemişler ve incelemiş oldukları bu çizgi filmlerin bölümlerinin toplamında 5 adet atasözüne ulaşmışlardır. Temizkan ve Atasoy (2016), çalışmalarında 8 adet çizgi film incelemişler ve bu çizgi filmlerin toplamında 3 adet atasözüne ulaşmışlardır. Atasözlerinin

az sayıda yer alması sonucu bakımından Geçgel ve Terzioğlu (2022: 166)'nun yapmış olduğu çalışma ile benzerlik göstermektedir. Samuk (2018), yapmış olduğu doktora tezinde Pepee adlı çizgi filmi incelemiştir. Bu araştırmasında çizgi filmde sadece 1 adet atasözüne rastlamıştır. İncelenen "Rafadan Tayfa" çizgi filminde de atasözü kullanımının az olduğu düşünülmektedir. Atasözlerinin daha sık kullanımı, Türkçenin kültürel mirasının gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlayabilir.

"Rafadan Tayfa" çizgi filminin incelenen ilgili bölümlerinde toplam 121 deyimin kullanıldığı belirlenmiştir. En sık tekrar eden deyimler, "*işe yaramak, "elinden kurtulmak,* "*haber vermek"*, "*boşa gitmek"*, "*faydası olmak"* deyimleridir. Bursalı ve Topçuoğlu Ünal (2015), çalışmalarında beş adet çizgi film izliyorlar ve çizgi filmlerin incelenen bölümlerin toplamında 132 adet deyime rastlamışlardır. Ayan ve Baş (2015), çalışmalarında 10 adet çizgi film incelemişler ve bu çizgi filmlerde toplam 424 deyim saptamışlardır. Turp Özdemir (2020), yapmış olduğu çalışmada 6 tane çizgi film incelemiş ve bu çizgi filmlerde toplamda 75 adet deyime rastlamıştır. Diğer çalışmalar birden fazla çizgi filmi incelerken, bu çalışma tek bir çizgi filmi kapsamlı bir şekilde incelediğinden diğer çalışmalardan farklı bir sonuç ortaya koymuştur. Deyimlerin "Rafadan Tayfa" çizgi filminde kullanılması çocukların söz varlığını öğrenip geliştirmesine katkı sağlamaktadır. Rafadan Tayfa çizgi filminde deyimlerin sıklıkla kullanılması, çocuklara bu değerli dil hazinesini kazandırmada önemli bir rol oynadığını söylemek mümkündür.

İncelenen bölümler çerçevesinde ortaya çıkan sonuçlara "Rafadan Tayfa" çizgi filminde 35 adet ikilemeye ulaşılmıştır. Batur ve Ünal (2023), yapmış olduğu çalışmasında Kral Şakir adlı çizgi filmde toplam 84 adet ikilemeye rastlamıştır. Yapılan analizde "Rafadan Tayfa"nın incelenen bölümlerindeki ikileme kullanımı yapılmış olan bu çalışma ile karşılaştırıldığında daha sınırlı kalmıştır. Ayan ve Baş (2015), çalışmalarında 72 adet ikilemeye rastlamışlardır. Ayan ve Baş'ın çalışmaları birden fazla çizgi filmi içermektedir. Temizkan ve Atasoy (2016), yapmış oldukları çalışmada 8 adet çizgi filmi incelemişler ve bölümlerin toplamında 31 adet ikilemeye rastlamışlardır. Diğer çalışmalar birden fazla çizgi filmi incelerken, bu çalışma tek bir çizgi filmi kapsamlı bir şekilde incelediğinden diğer çalışmalardan farklı bir sonuç ortaya koymuştur. Kelime hazinesinin gelişimi iletişimde oldukça önemli bir yere sahiptir. Kelime hazinesi ne kadar geniş olursa, düşüncelerimizi ve duygularımızı o kadar net ve doğru bir şekilde ifade edebiliriz. İkilemeler de bu hazineye önemli katkılar sunarak, dil kullanımını daha zengin ve çeşitli hale getirir.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre "Rafadan Tayfa"nın incelenen bölümlerinde toplamda 83 adet kalıp (ilişkili) sözlere ulaşılmıştır. Batur ve Ünal (2023), Kral Şakir adlı çizgi filmi incelemişler ve toplamda 209 adet kalıp (ilişkili) söze rastlamışlardır. Yapılan analizde, "Rafadan Tayfa"nın incelenen bölümlerindeki kalıp (ilişkili) söz kullanımı yapılmış olan bu çalışma ile karşılaştırıldığında daha sınırlı kalmıştır. Bursalı ve Topçuoğlu Ünal (2015), incelemiş oldukları beş adet çizgi filmde toplam 431 kalıp (ilişkili) söze ulaşmışlardır. Turp Özdemir (2020), çalışmasında toplamda 194 kalıp (ilişkili) söze rastlamıştır. Turp Özdemir'in çalışması birden fazla çizgi filmi içermektedir. Bu manada bakıldığı zaman diğer çalışmalar birden çizgi filmi incelerken, bu çalışmada tek bir çizgi film kapsamlı bir şekilde incelendiğinden diğer çalışmalardan farklı bir sonuç ortaya koymuştur. Kalıp (ilişkili) sözler, bir dilin doğal akışında sıklıkla kullanılan, belli bir anlamı ifade eden hazır söz öbekleridir. Bu tür ifadeler, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olurken aynı zamanda kültürel bilgiye de erişmelerini sağlar.

Bu çalışmalar birden fazla çizgi filmin söz varlığını içermektedir. Bu sebeple Rafadan Tayfa çizgi filmi çocukların söz varlığına katkıda bulunup geliştirebileceğini söyleyebiliriz.

Araştırmada "Rafadan Tayfa"nın incelenen ilgili bölümlerinde sıfatlar, zamirler, zarflar, bağlaçlar ve temel soru ifadelerine sıkça rastlanılmaktayken karşılaştırma ifadeleri daha az yer almaktadır. Taşgın'ın (2023) yapmış olduğu çalışmada da bu çalışmada elde edilmiş bulgulara benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ercan'ın (2023) araştırmasında ise çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde en fazla isim ve fiil türünün en az ise bağlaç türünün kullanıldığına rastlamıştır. Bu durum, bu çalışmanın sonuçlarından farklı bir sonuç ortaya koymaktadır.

Buna bağlı olarak "Rafadan Tayfa" çizgi filmi söz varlığı ve dil yapıları bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğrenicilerine olumlu katkılar sunabileceğini ve söz varlığını geliştirmeye, Türkçenin dil yapılarını daha anlaşılabilir kılmaya yardımcı olacak nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Rafadan Tayfa çizgi filmi günlük hayatta kullanılan kelimeleri ve deyimleri içermektedir. Bu sayede öğrenicilerin kelime hazinelerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Karakterler arasındaki diyaloglarda doğal ve akıcı bir Türkçe kullanıldığından dolayı yabancıların Türkçenin günlük hayatta nasıl kullanıldığını görmelerine imkân tanır. Temel dilbilgisi kuralları ve farklı cümle yapılarından örnekler sunması yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin Türkçenin dil bilgisini daha iyi anlamalarına

yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda çizgi filmdeki görseller sayesinde kelimelerin ve dil yapılarının daha kolay anlaşılması sağlanır.

5.2. Öneriler

1. Bu çalışma "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmin seçilmiş olan ilgili bölümleriyle sınırlıdır. Dolayısıyla diğer bölümler söz varlığı ve dil yapıları açısından araştırmacılar tarafından incelenebilir.
2. Günlük hayatta kullanılan teşekkür etme, özür dileme, rica etme vb. nezaket bildiren sözcüklere daha fazla yer verilebilir.
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, dil bilgisi ve kültürel ögeleri barındıran "Rafadan Tayfa" gibi çizgi filmlerin kullanımı teşvik edilmelidir.
4. Çizgi filmlerin izlenmesi sırasında dil becerilerini geliştirmeye yönelik interaktif aktiviteler ve oyunlar kullanılarak dil öğrenimini daha eğlenceli ve etkili hale getirilebilir.

KAYNAKÇA

Aksan, D. (2009). *Anlambilim, anlambilim konuları ve Türkçenin anlam bilimi*. Engin Yayınevi: Ankara.

Aksan, D. (2004) *Türkçenin sözvarlığı*. Engin Yayınevi: Ankara.

Aksan, D. (2005). *Türkçenin zenginlikleri, incelikleri* (4. Basım). Bilgi Yayınevi: Ankara.

Aksoy, Ö. A. (1993). *Atasözleri ve deyimler sözlüğü*. İnkılap Yayınevi: İstanbul.

Akyüz, Y. (2021). *Türk eğitim tarihi*. Pegem Akademi Yayınları: Ankara.

Aral, N., Ceylan, R. ve Bıçakçı, M. R. (2011). "Çocukların televizyon seyretme alışkanlıklarının yaş ve cinsiyete göre incelenmesi". *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *19 (2),* 489-498.

Aşıcı, M. (2005). *Okul çağında dil etkinlikleri.* Morpa Kültür Yayınları: İstanbul.

Ayan. S. ve Baş, B. (2015). "Çizgi filmler ile ilkokul öğrencilerinin söz varlığı üzerine bir araştırma". *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, *3(4),* 84-99. https://doi.org/10.16916/aded.82632.

Aydoğan, M. ve Samur, İ. A. Ö. (2021). "Rafadan Tayfa" çizgi filminin çocuk edebiyatının eğitsel ilkeleri açısından incelenmesi". *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi. C. 9. S. 1:* 159-183.

Banguoğlu, T. (2004). *Türkçenin grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

Baş, B. (2006). "1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma". Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Baş, B. (2010). "Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü". *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi,* 27, 137-159.

Batur, Z. ve Ünal, İ. (2023). "Çizgi filmlerde Türkçenin söz varlığı: Kral Şakir örneği". *Academıc Socıal Resources Journal, Vol.8, No.49*, 2692-2711.

Bayraktar, S. (2019). "Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir kültür aktarım aracı olarak kalıp sözleri". Doktor Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.

Bayraktar, S. (2022). *Kalıp sözler özellikleri, sınıflandırılması, kültürel göstergeleri, yabancı dil öğretimindeki yeri*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

Burdurlu, İ. Z. (1967b), "Atasözlerimizin cümle yapıları", *Türk Dili, Cilt XVI, Sayı 188*, S. 629-634.

Bursalı, H. (2014). "Çizgi dizilerin beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin söz varlığına katkısı". Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya

Bursalıoğlu, Z. (2019). "Kitle iletişim araçları ve eğitim üzerine". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi (JFES),* 17 (1): 475-476. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001039.

Bursalı, H. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2015). "Çizgi dizilerin beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin söz varlığına katkısı". *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (12 (29)),* 60-74.

Büyükbaykal, G. (2007). "Televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri", *İletişim Fakültesi Dergisi. (28),* 31-44. https://doi.org/10.17064/iüifhd.84032.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem-Akademi Yayınları: Ankara.

Can, A. (1995). "Okul öncesi çocuklara yönelik televizyon programları içinde çizgi filmlerin çocuğun gelişimine etkisi". Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çakır, T. (2013). "Çocukta dil gelişimi ve kuramsal yaklaşımlar". *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (7),* 110-134.

Çilenti, K. (1979). "Çocuk ve kitle iletişim araçları". Çocuk ve Eğitim *(Türk Eğitim Derneği III. Eğitim Toplantısı),* 45-67.

Dabak Özdemir, B. ve Yıldıran Önk, Ü. (2020). "Yerli çocuk çizgi filmlerinde ideolojik bir söylem olarak yaşlılık: TRT Çocuk örneği". *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi. S. 36:* 161-185.

Demir, T. (2004). *Türkçe dilbilgisi*. Kurmay Basın Yayım Dağıtım: Ankara.

Demirel, Ö. (2021). *Yabancı dil öğretimi, dil pasaportu-dil biyografisi-dil dosyası*. Pegem Akademi Yayınları: Ankara.

Demirel, Ö., Seferoğlu, S.S. ve Yağcı, E. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Pegema Yayıncılık: Ankara.

Elçin, Ş. (1993), *Türk halk edebiyatına giriş*. Akçağ Yayınları: Ankara.

Ercan, E. (2023). "TRT Çocuk kanalında yer alan 6-10 yaş grubu yerli çizgi filmlerin söz varlığı açısından incelenmesi: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa örneği". Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı, Bartın.

Ergin, M. (2013). *Türk dil bilgisi*. Bayrak Yayınları: İstanbul.

Erkurt, T. (2022). "Kalıp sözler özellikleri, sınıflandırılması, kültürel göstergeleri, yabancı dil eğitimindeki yeri üzerine bir değerlendirme". *Türk Dili*, 96-98.

Geçgel, H. ve Terzioğlu, B. (2022). *"Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi filmlerle söz varlığı öğretimi (atasözü, deyim, ikileme) "Rafadan Tayfa" örneği"*. *Türkçe Eğitimi Araştırmaları 1* içinde. Holistence Publications: Çanakkale

Gencan, T.N. (1979). *Dilbilgisi*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

Göçer, A. (2015). "Türkçe dersi metin işleme sürecinde bağlam temelli sözcük öğretimi ve etkin sözcük dağarcığı oluşturmadaki işlevi". *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 48-63. https://doi.org/10.16916/aded.39222.

Gökdayı, H. (2008). "Türkçede kalıp sözler," *Bilig, 44*, 89-110.

Güler, D. A. (2013). "Soyutun somutlaştırılması: çizgi filmlerin kültürel işlevleri". *I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı-1*. (S.207-216), Haz. H. Yavuzer ve M. R. Şirin, Çocuk Vakfı Yayınları: İstanbul.

Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve yöntemler*. Pegem Akademi Yayınları: Ankara.

Gür, T., Coşkun, İ. ve Sağlam, F. (2013). "İlkokul 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitapları bütüncesinin kelime hazinesini geliştirme eğitimi açısından incelenmesi". *Turkish Studies, 8(1),* 1561- 1570.

Gürel, Z., Temizyürek, F. ve Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Öncü Yayınevi: Ankara.

Güzel, A. ve Karadağ, Ö. (2013). "Kelime sıklığı açısından Türk atasözleri üzerine bir değerlendirme", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 274-280. https://doi.org/10.17860/efd.48788.

Hatiboğlu, V. (1971) *Türk dilinde ikileme*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

Hayran, T. (2019). "Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında söz varlığına yönelik bir inceleme". Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

Ilgaz Büyükbaykal, A. C. (2005). "Kitle iletişim araçları ve toplumsal yaşam". *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 21*: 71-75. https://doi.org/10.17064/iüifhd.27733.

İpek, B. (2015). "Bireyde dil bilinci". *Littera Turca Journal Of Turkish Language And Literature, 1 (2):* 33-44. https://doi.org/10.20322/lt.97852.

İsf Studios (2024). Erişim Tarihi: 15.05.2024, Http://Www.İsfstudios.Com/Proje-Detay/1/Rafadan-Tayfa-Dizi.

Karadağ, Ö. (2021). *Kelime öğretimi*. Pegem Akademi: İstanbul.

Karaca, S. S. 2019. "Çizgi filmlerde değerler eğitimi, değerler eğitimi açısından Rafadan Tayfa çizgi filminin incelenmesi". Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Kaplan, M. (2012). *Kültür ve dil*. Dergâh Yayınları: İstanbul.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Kaya, Z. ve Uzoğlu, M. (2020). "Çizgi filmlerin eğitim alanında kullanılmasıyla ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi". *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 16(Eğitim ve Toplum Özel Sayısı),* 6194-6214. https://doi.org/10.26466/opus.803593.

Kırık, M. A. (2013). "Televizyonun gelişim çağı çocukları üzerindeki olumsuz etkileri ve ebeveynlerin kontrol sorunu". *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi. C. 2. S. 4*: 189-198.

Kol, S. (2011). "Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi". *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21*, 1-21.

Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

Korkmaz, Z., Akalın, M. ve Ercilasun, A, B. (1995) *Yükseköğretim öğrencileri için Türk dili ve kompozisyon bilgileri*. YÖK Yayınları: Ankara.

Kurt, E. (2014). "TRT Çocuk kanalının 4-6 yaş grubu öğrencilerinin dil gelişimine etkisi hakkında öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Mete, F. (2015). *Dil ve yabancı/ikinci dil eğitimi kavramları*. Anı Yayıncılık: Ankara.

Mutlu, H. H. ve Ayrancı, B. B. (2017). "Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geçmişten günümüze süregelen problemler". *The Journal Of International Lingual Social And Educational Sciences, 3(2),* 66-74.

Oruç, Ş. (2016). Türkçede ana dil ve ana dili. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature,* 2(1), 311-322. https://doi.org/10.20322/lt.15463.

Öztürk, E. H. (2002). *Kişilik gelişimi açısından çocuk ve televizyon*. Beyan Yayınları: İstanbul.

Paker, T. ve Karaağaç, Ö. (2015). "The Use And Functions Of Mother Tongue İn EFL Classes". *Procedia-Social And Behavioral Sciences, 199*, 111-119.

Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Şendil, Ç. Ö. ve Nas, E. (2021). "Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi". *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, *4*(1), 227-256.

Samuk, O. (2018). Çizgi filmlerin söz varlığı üzerine bir inceleme. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sucu, M. ve Cömert, Ö. B. (2018). "Kitle iletişim araçlarından televizyona Türkçe eğitimi açısından bir bakış". *International Journal Of Languages' Education And Teaching, 6(4),* 399-418.

Şahan, H. ve Çınar, V. (2004). Kitle iletişim araçlarının spor kamuoyu üzerine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (12), 313-321.

Şener, Ş. ve Keskin, A. (2019). "Rafadan Tayfa çizgi filminin millî ve evrensel değerler açısından değerlendirilmesi". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. C. 20*: 143-157. https://doi.org/10.17494/ogusbd.548307.

Taşgın, Y. (2023). "TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmlerin ana dili öğretimi bakımından incelenmesi". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.

Temizkan, M. ve Atasoy, A. (2016). "Söz varlığı gelişimi açısından çizgi filmler üzerine bir değerlendirme (TRT Çocuk ve Minika Çocuk örneği)". *Milli Eğitim Dergisi (210*), 577-599.

Temizyürek, F. ve Acar, Ü. (2014). "Çizgi filmlerdeki subliminal mesajların çocuklar üzerindeki etkisi". *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*. 3(3), 25-39.

Topçuoğlu Ünal, F. ve Bursalı, H. (2015). "Çizgi dizilerle kalıp (ilişki) söz öğretimi: Cille örneği", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 3(12), 69-83.

Tuğluk, M. E. (2018). "Atasözlerinde cümle türleri". *Mecmua Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi (5),* 26-47.

Turp Özdemir, Z. (2020). "Türkiye'de çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve bu çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısı". Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2024). Erişim Tarihi: 15.05.2024. Güncel Türkçe Sözlük, Https://Sozluk.Gov.Tr/.

Türkiye Maarif (2024). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı. Erişim Tarihi: 15.05.2024, https://turkiyemaarif.org/editions/turkcenin-yabanci-dil-olarak-ogretimi-programi-2-baski.

TRT (2024). Erişim Tarihi: 15.05.2024, https://www.trt.net.tr/kurumsal/tarihce .

TRT Çocuk (2024). Erişim Tarihi: 15.05.2024, https://www.trtcocuk.net.tr/ .

Uzuner Yurt, S. ve Aktaş, E. (2017). "Dilin işlevleri ve söz varlığı açısından Pepee". *International Journal Of Eurasia Social Sciences,* 8(26), 333-345.

Ünal, N. ve Durualp, E. (2012). "Televizyonun okul öncesi çocuklar üzerindeki etkisi". *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 3(2), 93-104.

Vardar, B. (2007). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. Multılingual Yabancı Dil Yayınları: İstanbul.

Yağlı, A. (2013). "Çocuğun Eğitiminde ve Sosyal Gelişiminde Çizgi Filmlerin Rolü: Caıllou ve Pepee Örneği". *Journal of Turkish Studies,* 8 (10).

Yapıcı, Ş. (2004). "Çocukta dil gelişimi". *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi,* 1(1), 1-17.

Yastı, M. (2007). "Türkçe deyimlerde geçen ikilemelerin ses ve şekil özellikleri". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (21), 51-87.

Yazıcı Ersoy, H. (2011). "Başkurt Türkçesinde kalıp sözler", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 1-54.

Yıldırım, B. (2015). İçerik çözümlemesi yönteminin tarihsel gelişimi uygulama alanları ve aşamaları. Besim Yıldırım (Ed.). *İletişim araştırmalarında yöntemler uygulama ve örneklerle* kitabı içinde. Konya: Literatürk Academia.

EKLER

EK-1

ÇİZGİ FİLMLERİN BÖLÜM VE URL LİSTESİ

Rafadan Tayfa 1. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 02.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-1

Rafadan Tayfa 15. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 02.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-15

Rafadan Tayfa 22. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 02.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.youtube.com/watch?v=OjFk4mXrAOw

Rafadan Tayfa 34. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 02.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-34

Rafadan Tayfa 46. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 03.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-46

Rafadan Tayfa 53. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 03.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-53

Rafadan Tayfa 63. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 03.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-63

Rafadan Tayfa 71. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 04.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-71

Rafadan Tayfa 87. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 04.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-87

Rafadan Tayfa 93. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 04.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-93

Rafadan Tayfa 102. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 04.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-102

Rafadan Tayfa 114. Bölüm: TRT Çocuk, Rafadan Tayfa, Erişim Tarihi: 04.05.2024, Erişim Adresi:

https://www.trtcocuk.net.tr/video/rafadan-tayfa-114